

- આધ્યાત્મિક વિકાસની નવી જ ક્ષિતિજ ખોલતું ગુજરાતી માસિક છૂટક નકલ ૪-૦૦ વાર્ષિક લવાજમ દેશમાં રૂા. ૨૫-૦૦ આજીવન ૨૫૧-૦૦ વિદેશમાં વાર્ષિક રૂા. ૨૫૧-૦૦ (વિમાનથી) આજીવન ૩૦૦૦-૦૦
- સંસ્થાપક : પ. પૂ. યોગેશ્વરજી સર્વમંગલ ચે. ટ્રસ્ટ (રજી. અમદાવાદ).
 - તંત્રી-સંપાદક : શ્રી નારાયણ હ. જાની.
 - પ્રકાશન અને પ્રાપ્તિસ્થાન : ‘અધ્યાત્મ’ પ્લોટ નં. ૧૬૮૮ બી. સરદારનગર, ભાવનગર-૧. ફોન : ૨૫૬૫૮૧૧, ૨૫૬૦૬૪૮
 - ADHYATMA Email Address : adhyatma_editor@yahoo.co.in
 - You can know about Shree Mahatmaji & Shree Ma from Website “SWARGAROHAN.ORG”
 - અધ્યાત્મના સહાયક સ્વજનો : ૧. ડો. બી. જે. જાગણી, ૨. શ્રી ગોરધનભાઈ કલોલા અને ૩. શ્રી જયોત્સ્નાબેન ભરતકુમાર ત્રિવેદી.
 - તંત્રી, મુદ્રક અને પ્રકાશક : નારાયણ હ. જાની.
 - મુદ્રણસ્થાન : રાધેશ્યામ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, ૫૩/૫૪ સી-૧, બોરડીગેટ, ભાવનગર-૧.

★ લેખકોને નિમંત્રણ ★

- અધ્યાત્મમાં લેખો, ભજનો કે ગીતો મોકલાવવા લેખકોને નિમંત્રણ છે. અધ્યાત્મની ભાવનાને અનુરૂપ જ લેખો સ્વીકારવામાં આવશે.
- લખાણ કાગળની એક બાજુ ને સારા મોટા અક્ષરે લખેલું હોવું જરૂરી છે. બીજાં સામયિકોમાં પ્રસિદ્ધ થયેલ લેખોની નકલો ન મોકલાવવા વિનંતી છે.

★ અધ્યાત્મ અંગે સૂચનો ★

- ગ્રાહકોને ગ્રાહક નંબર સરનામા સાથે લખવામાં આવે છે તે નોંધી લેવો.
- ‘અધ્યાત્મ’ જો આપને ગમ્યું હોય તો આપના પરિચિત વર્ગમાં તેના ગ્રાહકો વધે તેવું આપ કરતાં રહેશો.
- ‘અધ્યાત્મ’ દર માસની ૧૭ તારીખે પ્રસિદ્ધ થશે. કોઈ કારણે એકાદ અઠવાડિયા સુધી અંક ન મળે તો સ્થાનિક ટપાલ કચેરીમાં તપાસ કર્યા પછી અત્રે જણાવવું. સિલિકમાં હશે તો જરૂર મોકલી આપશે.
- પત્રવ્યવહાર કરતી વખતે ગ્રાહક નંબર લખવાથી વધુ સરળતા રહેશે.
- ‘અધ્યાત્મ’ અંગે કોઈ સૂચનો કરવાના હોય તો નિઃસંકોચ કરવા અનુરોધ છે.
- દર મહિનાની તા. ૧૦ સુધીમાં જે ગ્રાહકોનાં નામ અત્રે મળી જશે, તેમને તા. ૧૭ મી એ અંક રવાના કરવામાં આવશે.

☆ અનુક્રમણિકા ☆

અભિનંદનીય સહાય	મા સર્વેશ્વરી	૩
ઉપનિષદ્નું જીવનમાં મહત્ત્વ	શ્રી યોગેશ્વરજી	૪
શ્રી યોગેશ્વર કથામૃત	મા સર્વેશ્વરી	૬
સમાનતા અને ન્યાય ત્યાં ધર્મ	મનસુખ સલ્લા	૧૧
Calgary Shibir-2004 Youth Speeches	Hitesh Lad	૧૪
કેલગરી શિબિર-૨૦૦૪ યુવાનોના વક્તવ્યો	નારાયણ હ. જાની	૨૨
પ. પૂ. મહાત્મા શ્રી યોગેશ્વરના સાહિત્ય-કેન્દ્રમાં વેચાતાં મળતાં પુસ્તકોની યાદી	—	૩૦
એમના અધિકારને કેમ માનું?	નારાયણ હ. જાની	૩૨
ઈશ્વર પ્રણિધાન	મૂકેશ નટવરભાઈ પટેલ	૪૧
તૈત્તિરીય ઉપનિષદ્ (૨)	પૂ. યોગેશ્વરજી	૪૫
પૂ. શ્રીના જન્મદિનની સરસ ઉજવણી	તંત્રી	૪૮
પુસ્તક અવલોકન-જેવું અમ્મ તેવું તન	તંત્રી	૫૨
રસેશ્વરી	શ્રી યોગેશ્વરજી	૫૩

❀ અભિનંદનીય સહાય ❀

વરસોથી વિદેશમાં વસતા વસતા,
સમૃદ્ધિનાં શિખરો સર કરતાં કરતાં,
દાનની ગંગા વહાવતા વહાવતા, મહર્ષિ
અરવિંદના શ્રી ચરણે શ્રદ્ધા ધારતા
ધારતા, મા સર્વેશ્વરીના જીવન અને કાર્ય-
ને ધ્યાનથી જોતા જોતા ગૃહસ્થભક્ત શ્રી
ડી. એમ. બી. આ અંકને આર્થિક સહ-
યોગ ધરી સામે ચાલીને સર્વમંગલના
સાચા સ્વજન બની રહ્યા છે.

ધન્યવાદ, હે ગૃહસ્થી ભક્ત, આપના
શુભ સંકલ્પને, પરિવાર સાથે આપ સર્વ-
પ્રકારે મંગલ પામો.

—મા સર્વેશ્વરી

વરદ હસ્ત પ્રભુ તમારો, સદાય રહેજો જીવન સહારો
—મા સર્વેશ્વરી

વર્ષ : ૨૫ સપ્ટેમ્બર—૨૦૦૪ અંક ૧૨

ઉપનિષદ્નું જીવનમાં મહત્ત્વ

શ્રી યોગેશ્વરજી

કેટલાક લોકો એમ માને છે કે ઉપનિષદ્ તો વિદ્વાનોને માટે છે; સાધારણ બુદ્ધિવાળાનું તેના વાંચનમનનમાં કામ નહિ. તો કોઈક તેને સંસારના વ્યવહાર છોડી દીધા પછી સમજવાની સામગ્રી સમજે છે ને વર્તમાન જીવન સાથે તેને કોઈ સંબંધ નથી એમ માને છે. પણ તે માન્યતા ભૂલભરેલી છે. ઉપનિષદ્ તો ધર્મપ્રેમી ને જીવનની ઉન્નતિમાં માનનાર દરેક માણસ માટે છે. તે વ્યવહાર કરતાં કરતાં પણ વિચારી કે સમજી શકાય છે ને તેની સાચી સમજ આપણા વ્યવહાર તેમ જ જીવનને સુંદર ને સરસ બનાવવામાં મહત્ત્વનો ફાળો આપી શકે છે. એટલે તેનો વિચાર સૌએ કરવો જરૂરી છે. ઉપનિષદ્ કોઈ એક વર્ગની નહિ પણ મનુષ્યમાત્રની મૂડી છે.

વિચારવાની જરૂર જીવનમાં ઘણી છે, પરંતુ એકલો વિચાર

ખાસ કામ નહિ લાગે. વિચાર સાથે તેનો અમલ કે આચાર જોઈશે. આપણે ત્યાં વિચારકોની કમી નથી. વધારે યા ઓછા પ્રમાણમાં વિચાર કરવાની શક્તિલગભગ દરેક માણસમાં હોય છે. શાસ્ત્રીયજ્ઞાન ને વિદ્વત્તા તથા શાસ્ત્રાભ્યાસમાં પ્રવીણ પુરુષો પણ ઘણા છે, વેદ, ઉપનિષદ્ ને ગીતા જેવા ગ્રંથોના સારભાગને મોઢે બોલી જનારા ને તેના પર ઊંડામાં ઊંડો ઉપદેશ આપી શકે ને વિસ્તારથી લખી શકે તેવા પણ ઘણા છે. પણ મુખ્ય જરૂર અનુભવની કે વ્યાવહારિક જીવનમાં તેને ઉતારવાની છે.

ઉપનિષદ્ની શરૂઆતમાં જ કહેવામાં આવે છે કે જગતમાં જેટલા પદાર્થો છે તે બધા પરમાત્માથી ઓતઃપ્રોત છે. પરમાત્મા સંસારના બધા જ પદાર્થોમાં વ્યાપેલા છે, જગતમાં જે કંઈ પદાર્થો દેખાય છે અથવા જુદા જુદા નામો ને રૂપ ધારણ કરીને જે વસ્તુ વિલસી રહી છે તે પરમાત્માનું જ પ્રતીક છે. પરમાત્મા જ રસરૂપે, પ્રેમરૂપે, પ્રકાશરૂપે ને સુંદરતારૂપે સંસારમાં પ્રકાશી રહ્યા છે. સૌથી પહેલાં તો માણસે આ સત્યને સમજી લેવાની જરૂર છે. તેની સાથે સાથે જે પદાર્થો પરમાત્માના છે તેમનો જરૂર પ્રમાણે સ્વાદ લેવામાં કે ઉપયોગ કરવામાં કશી હરકત નથી. એ પણ સમજી લેવાની જરૂર છે. એટલે કે સંસારનો ને સંસારની વસ્તુનો કોરો ત્યાગ જરૂરી નથી.

સંસારના પદાર્થો ને વાતાવરણની વચ્ચે રહેવામાં કશી હરકત નથી. સંસારની રચના ને તેમાં માનવનો પ્રવેશ જ તેના જરૂરી રસાસ્વાદને માટે છે, પરંતુ તે સ્વાદ ને ભોગ એવો અમર્યાદિત ન હોવો જોઈએ કે તેમાં ડૂબીને માણસ પોતાનું કર્તવ્ય જ ચૂકી જાય અથવા તો પરમાત્માને ભૂલી જાય. એટલે તો ઉપનિષદ્ કહે છે સંસારનો ઉપભોગ ત્યાગભાવથી કરવો જોઈએ.

શ્રી યોગેશ્વર કથામૃત

—મા સર્વેશ્વરી

તા. ૩૧-૧૦-૮૧ શનિવાર, કારતક સુદ ચોથ,
૨૦૩૮ ટોરન્ટો-કેનેડા.

સવારે પૂ. શ્રી નિયમિત રીતે છ વાગ્યે સ્નાન માટે બહાર નીકળે છે. ઓરડામાંથી બહાર નીકળે છે ત્યાં જ દરરોજ શ્રી સુરેશભાઈ ને વિમળાબેન પૂ. શ્રીનાં દર્શન કરે છે. આજકાલ પૂ. શ્રી દરરોજ તે સૌને હરિઃકૃંના અવાજે પોતાની હાજરી જણાવે છે ને સાલમુબારક કહે છે. દરરોજ કંઈક ને કંઈક આશીર્વાચનો પણ પૂ. શ્રી આપે છે.

સ્નાન કરીને આવે છે ત્યારે હાથમાં પોતે એક કપડું ધૂએ છે તે હોય છે. તેને ઓરડામાં ખુરશી ઉપર નાંખી દે છે. વળી બીજા હાથમાં બ્રશ ને ઉલીયું હોય તેને યોગ્યસ્થાને મૂકી પલંગ પાસે નીચે રજાઈની ચાર ઘડી વાળી હોય છે ત્યાં શીર્ષાસન શરૂ કરે છે. ૧૫ મિનિટના શીર્ષાસન દરમ્યાન પૂ. શ્રી મનથી વરસો-થી મા જગદંબાની સ્તુતિ બોલે છે. તે પછી બીજી બધી જ કસ-રતો જેમાં ૪૦ દંડ ને ૮૧ બેઠકનો પણ સમાવેશ થઈ જાય છે.

વ્યાયામ બાદ મંત્રજપ કરી લેખનકાર્ય માટે બેસે છે. તે પહેલાં માથામાં ને શરીર ઉપર તેલ લગાડી દે છે. બરાબર નવ વાગ્યે દૂધ લેવાનું બને છે. સાડા અગિયાર સુધી લેખનકાર્ય ચાલુ રહે છે.

સાડા અગિયાર પછી પૂ. શ્રી નીચેના ઓરડામાં આવે છે. ભોજન માટે બેસવા માટે બે મોટા રૂમલ હાથમાં હોય છે. પૂ.

શ્રી તે રૂમાલ ટેબલ પર મૂકી રસોડામાં આવે છે. ખીચડી, શાકને પૂ. શ્રી ઉઘાડીને જુએ છે ને કહે છે, “હવે તમે થોડો આરામ કરો હું ખીચડી ને શાકને તૈયાર કરું છું.” સર્વેશ્વરી ત્યાં જ ઊભાં રહે છે. આજે વળી રાબ પણ બનાવી છે.

આજે શનિવારે શ્રી સુરેસભાઈને રજા છે. જેથી પૂ. શ્રી સાથે ભોજનમાં બેઠા છે. ભોજનબાદ પૂ. શ્રી આરામ કરે છે. આજે ૪-૧૫ મિનિટે અક્ષરપુરુષોત્તમ સંસ્થાના ઉપક્રમે Northminster united churchમાં પૂ. શ્રી સ્વામીનારાયણ ઉપર પ્રવચન આપવા જાય છે.

પ્રવચનમાં પૂ. શ્રી એકલા જ જાય છે. આજે ભોજનબાદ સર્વેશ્વરી બહાર થોડું કામ હોવાથી જાય છે. જેથી તેઓ પ્રવચનમાં ન જતાં થોડું લેખનકાર્ય, પત્રોનું લેખન, ગ્રાહકોની યાદીનું કાર્ય પૂર્ણ કરે છે.

આજે સવારે મંત્રજપ ચાલુ હતા. આંખ ખુલ્લી હતી ત્યારે પ્રકાશના અલૌકિક કિરણોના દિવ્યદર્શન થયાં. આનંદ થયો. સાધના જો તીવ્રતમ બને તો દરરોજ થાય, તો સતત ધ્યાન રહે, આપણે કોણ છીએ, શા માટે આવ્યા છીએ વગેરે. પ્રભુની એ પૂર્ણ કૃપા ક્યારે ઉતરશે? આ જન્મે જરૂર ઉતરશે જ એવી શ્રદ્ધા સાથે ૧૨૫ માળા દરરોજ શરૂ કરી તો છે.

આજે સાંજે પૂ. શ્રી સ્વામીનારાયણ સત્સંગ મંડળમાં પ્રવચન માટે ગયા સાંજે પ્રેમી ભાઈબેનો પૂ. શ્રીને મળવા આવે છે. ત્યારે સ્વામીનારાયણનાં પ્રવચનની ટૂંકાણમાં વાતો શ્રી ચીમનભાઈ પાસે સાંભળવા મળી. આજે પ્રશ્નોત્તરી થઈ જેમાં નીચેના પ્રશ્નો પૂછાયા.

(૧) ઝુંકાર સ્ત્રીઓથી કેમ ન જપી શકાય?

(૨) ગીતાનું વાંચન કરું છું ત્યારે કોઈકવાર એમાંથી કંકુ ઝરે છે તો તે શું છે?

(૩) શ્રી રામકૃષ્ણદેવ ગયાજી કેમ નહતા જતા?

(૪) હિમાલયમાં દર શિવરાત્રીએ સિદ્ધપુરુષો ભેગા થાય છે તે સાચું?

પ્રશ્નોત્તરી બાદ પૂ. શ્રીએ ‘ચાલોને સાચા સંતને શરણે’ ભજન ગવડાવ્યું. ‘ઓ પ્રેમી, આપણી પ્રીત પૂરાની,’ વળી ‘મારા નાના શા હૈયાને કેમ ખોલીને બતાવું’ એ ભજનો પણ ગવડાવ્યાં.

ભજન બાદ સૌ વિદાય થયા. શ્રી હર્ષદભાઈને પૂ. શ્રીનો મોટો ફોટો કરાવવો છે. પૂજાનો અલગ ઓરડો કરવો છે. પૂ. શ્રીની પાદુકા રાખવી છે. પણ અહીં લાકડાની મળતી નથી. જેથી પૂ. શ્રીનાં શ્રી ચરણોના ફોટા રાખવા એમ નક્કી કરે છે. સૌ વિદાય થાય છે.

તા. ૧-૧૧-૮૧ રવિવાર, કારતક સુદ ચોથ,
૨૦૩૮ ટોરન્ટો-કેનેડા.

આજે પૂ. શ્રી છ વાગ્યે સ્નાન કરી લે છે. આજે ઘરના સૌ આરામ કરે છે. જેથી પૂ. શ્રીને કોઈ મળતું નથી. વ્યાયામ, જપ, દૂધ પીવું, લેખનકાર્ય કરવું, એ બધું નિયમિત થઈ જાય છે.

સમયસર પૂ. શ્રી નીચે આવે છે. આજે બટાકાવડા, ઉપમા, રાબનું ભોજન લે છે.

ભોજનબાદ પૂ. શ્રી બેઠકના ઓરડામાં આંટા મારે છે. થોડી વાતો કરે છે. ત્યારબાદ આરામ.

ગઈ રાતે પણ બધો જ કાર્યક્રમ પૂર્ણ થયા પછી પૂ. શ્રીએ આરામ કર્યો, ત્યારે ડાયરીની બે દિવસની નોંધનું વાંચન ઘરમાં

સૌને સંભળાવે છે. એ રીતે આજે બપોરે પણ સર્વેશ્વરી થોડી-વાર વાતો માટે બેઠાં છે.

આજકાલ સુરેશભાઈ ને વિમળાબેન વારંવાર ભાવવિભોર હૈયે પોતાની અંતરની વાતો રજૂ કરતાં જણાય છે. અમારી એક જ માંગણી છે. “આપ બન્ને દરવરસે આવો, રહો, આરામ કરો. અમારે તો માબાપથી પણ આપ અધિક છો. ભગવાન અમને આપશે. અમે દર વરસે ટિકિટ મોકલીએ.”

જવાબમાં બીજું શું આશ્વાસન આપવાનું હોય! ઈશ્વરની ઈચ્છા પ્રમાણે થશે.

વળી અવારનવાર એક વાત કરે. “આપ બન્ને જશો પછી અમને આ ઘર નહીં ગમે. કેટલાયે દિવસો સુધી આપની ગેર-હાજરી સાલશે. થોડું હજી વધારે રહી જાઓને અમને હમણાં ઘર ભરેલું ભરેલું લાગે છે. તમે જશો પછી શું થશે?”

વળી સુરેશભાઈ કહે, “પ્રભુ, મને હવે આ બંધનમાંથી મુક્ત કરો ને કોઈ આશ્રમ કે સ્થાન થાય ત્યાં વ્યવસ્થાપક તરીકે આવીને પ્રભુનું સતત સાંનિધ્ય પામું.”

આવી આવી વાતચીતથી પતિપત્ની થોડાં હળવાં બની જાય છે.

આજે સાંજે શ્રી દિનેશભાઈને ત્યાં પ્રવચન હતું, તે ભાઈનું ઘર ઘણું દૂર હતું. સાડાપાંચ વાગ્યે નીકળી જવાનું બને છે, ત્યાં પૂ. શ્રીનું પ્રવચન થાય છે. બે ત્રણ પ્રશ્નો પણ પૂછાય છે.

- (૧) સત્ય સાંઈબાબા એ સાંઈબાબાનો અવતાર છે?
- (૨) માળામાં મેરુને ઓળંગીએ તો માળા ગણાય ખરી?
- (૩) જપ કરવા બેસીએ ત્યારે મન સ્થિર નથી થતું.

પ્રશ્નો બાદ ફરી ઉતારા ઉપર આવી જવાનું બને છે. તે

ભાઈને ત્યાં પ્રેક્ષકોનું પ્રમાણ ઘણું સારું હતું.

એપાર્ટમેન્ટમાં રહેતા હતા, એપાર્ટમેન્ટની બહાર ભીંતમાં દરેકના નંબર ને નામ હોય છે. તે બટન દબાવીએ એટલે ઉપરના તેના મકાનમાં બેલ વાગે. તેથી તેને આપણે નીચેથી કહી શકીએ ‘હું છું.’ જેથી ત્યાંથી પોતાના મકાનમાંથી બટન દબાવે તો એપાર્ટમેન્ટમાં નીચે દાખલ થવાનો મુખ્ય દરવાજો ખૂલે. પછી લીફ્ટમાં જવાનું. ઓટોમેટીક લીફ્ટ. બારણું પણ આપોઆપ બંધ થાય. જે માળ ઉપર જવાનું હોય તે માળનું બટન દબાવવું એટલે ત્યાં પહોંચી જવાય.

ઉતારા ઉપર ચારપાંચ ભાઈઓ પૂ. શ્રીના દર્શને આવ્યા હતા. તેમાં સુરેશભાઈ પરીખ ને દીપકભાઈ મુખ્ય હતા. મુખ્ય એટલે કે નિયમિત આવનારા.

પૂ. શ્રીએ કળીમાંથી ફૂલ પુસ્તકમાંથી બે પ્રસંગો વંચાવ્યા. આજે શ્રી દીપકભાઈ પાગલ હરનાથનું પુસ્તક લાવ્યા હતા. સૌ સાથે પૂ. શ્રીએ ફરી એક કલાક ગાળ્યો. પછી દૂધ પી આરામ કર્યો.

આજે પૂ. શ્રી દૂધ પીધા પછી નીચે આવ્યા. ઘરના સૌ સાથે વાતો થઈ.

આજે વિમળાબેને પૂ. શ્રીને કહ્યું. અમને એમ થતું હતું કે આ વખતે માતાજી નથી તો કેવું લાગશે પણ સાચું કહું અમને માતાજીની ખોટ મા સર્વેશ્વરીએ લાગવા દીધી નથી. અમને નવાઈ લાગે છે કે મા અમારી સાથે અમારાં જ બનીને રહે છે. અમને મા સાથે અજાણ્યું લાગતું જ નથી. પૂ. શ્રી:—મા સર્વેશ્વરી તો જ્યાં પણ જાય છે ત્યાં પ્રભુની કૃપા છે. સૌ એમને ચાહે છે, માન આપે છે. વાતચીત બાદ આરામ. હરિ:ૐ

(ક્રમશઃ)

સમાનતા અને ન્યાય ત્યાં ધર્મ

મનસુખ સલ્લા

જેનું હૃદય એટલું વિશાળ હોય કે તેમાં એ સહુને સમાવી શકે, જેની આંખો જ્ઞાનજ્યોતથી ઊઘડી ગઈ હોય, જેનો ચેતો-વિસ્તાર થયો હોય તે જ ગુરુ છે, બાકીના જે તે વિષયના તજજ્ઞ છે. ચેતોવિસ્તાર વિનાની તજજ્ઞતા ક્યારેક રાક્ષસી બને છે. એવા તજજ્ઞોને પોતાની વિદ્યા વેચતા સંકોચ થતો નથી. ‘પુરુષ અર્થનો દાસ છે’ એ ઉક્તિ તેમને માટે સાચી છે. આવા તજજ્ઞો માનવતા કે વિશ્વશ્રેયને બદલે સ્વહિત અને યશને જ મહત્ત્વનાં ગણે છે. તેથી તેઓ ગમે તેટલા વિદ્યાવાન હોય તોપણ અંતે વામણા પૂરવાર થાય છે.

મહાભારતના ગુરુ દ્રોણ આવા તજજ્ઞનો કરુણ નમૂનો છે. દ્રોણ અનેક વિદ્યાઓના જાણકાર હતા. તેમની નિપુણતા એવી કે કૂવામાં પડેલા દડાને તેમણે બાણથી બહાર કાઢી દીધો હતો. પરંતુ તેઓ પક્ષપાતી અને અર્થદાસ હતા. તેમને હોંશ હતી કે અર્જુન ભારતવર્ષનો શ્રેષ્ઠતમ ધનુર્ધારી હોય. અર્જુનથી ચડિયાતો કોઈ ન હોય.

એકલવ્ય નામનો પ્રતિભાશાળી યુવક દ્રોણ પાસે ધનુર્વિદ્યા શીખવા આવ્યો. પરંતુ દ્રોણે વિદ્યા શીખવવાની ના કહી. એકલવ્ય વનવાસી હતો. તેથી દ્રોણે કહ્યું, ‘હું માત્ર રાજકુમારોને જ વિદ્યા શીખવું છું.’ વિદ્યાપ્રાપ્તિમાં કુળ નહિ, યોગ્યતા જ મહત્ત્વની છે. પરંતુ દ્રોણે એકલવ્યને અસ્વીકાર્યો. એકલવ્યની યોગ્યતા કે પ્રતિભાને ન જોઈ, તેનું કુળ જ જોયું.

એકલવ્યમાં પ્રતિભા હતી, લગન અને નિષ્ઠા હતી. તેણે દ્રોણની માટીની મૂર્તિ બનાવી, તેમાંથી પ્રેરણા મેળવી, સ્વબળે શ્રેષ્ઠ ધનુર્ધર થયો. એક વિદ્યા તો એવી હતી જે અર્જુન પણ જાણતો ન હતો. તે ધનુર્વિદ્યાનો પ્રયોગ કરતો હતો ત્યારે એક કૂતરો ભસતો હતો. તેથી તેની એકાગ્રતામાં ભંગ થતો હતો. તેણે એક એવું બાણ છોડ્યું કે તેનાં અનેક બાણ થઈ કૂતરાના મોંને ભરી દીધું. છતાં કૂતરાને ક્યાંય લોહી ન નીકળ્યું.

કૂતરો પાંડવોનો હતો. દ્રોણ-કૌરવો અને પાંડવો વનમાં ગયા હતા. કૂતરો પાંડવો પાસે પાછો આવ્યો. બધા આશ્ચર્યથી તેને જોઈ રહ્યા. બાણથી મોં ભરેલું છે પણ લોહી જરાય નીકળ્યું નથી! આ તો અદ્ભુત બાણવિદ્યા ગણાય. પોતાને આવી વિદ્યા આવડતી નથી તે ખ્યાલે અર્જુન ઝંખવાણો પડી ગયો. તેણે દ્રોણની સામે જોયું. કૂતરાને આગળ કરી શિષ્યો સહિત દ્રોણ એકલવ્ય પાસે પહોંચ્યા. એકલવ્ય ગુરુની મૂર્તિમાંથી પ્રેરણા લઈ વિદ્યા શીખતો હતો. દ્રોણને આવેલા જોઈ રાજી થઈ તેણે પ્રણામ કર્યા. ગુરુ દ્રોણે તેને પૂછ્યું, ‘કૂતરાને ક્યાંય લોહી ન નીકળે તેમ બાણોથી મોં બંધ કરવાની વિદ્યા તું કોની પાસેથી શીખ્યો?’ એકલવ્યે કહ્યું, ‘મારી સઘળી વિદ્યા આપની પાસેથી શીખ્યો છું. મૂર્તિરૂપે આપ મને પ્રેરણા આપો છો.’ દ્રોણે કહ્યું, ‘તો તું મને ગુરુદક્ષિણા આપ.’ એકલવ્યે કહ્યું, ‘આપ ઈચ્છો તે માગી લ્યો.’

દ્રોણે કહ્યું, ‘તારા જમણા હાથનો અંગૂઠો કાપી આપ.’ અંગૂઠો ન હોય તો બાણ ધાર્યું ફેંકી ન શકાય. એકલવ્ય સમજી ગયો કે દ્રોણ માત્ર અંગૂઠો નથી માગતા, મારી વિદ્યા જ નિરર્થક બનાવી રહ્યા છે. પરંતુ તેણે અચકાયા વિના,

ગુરુભક્તિથી અંગૂઠો કાપી આપ્યો. હવે અર્જુનનો કોઈ હરીફ ન રહ્યો. ગુરુ મનમાં મલકાયા હશે. પરંતુ પોતે કેવું મોટું પાપ કરી રહ્યા છે એ ભૂલી ગયા. વિદ્યાપ્રેરક ગુરુને દક્ષિણા પેટે એકલવ્યે અંગૂઠો કાપી આપ્યો તે તેની મોટાઈ છે. પરંતુ દ્રોણે બે પાપ કર્યાં છે. પહેલું, તેમણે રાજકુળનો ન હોવાથી એકલવ્યને વિદ્યા આપવાની ના પાડી. બીજું પાપ, અર્જુન પ્રત્યેના પક્ષપાતથી એકલવ્યની ધનુર્વિદ્યા જ નિરુપયોગી બનાવી દીધી.

એક ગુરુ પક્ષપાત કરે, કુળને આધારે વિદ્યા આપવી કે નહિ તેનો નિર્ણય કરે ત્યારે વિદ્યા માનવતાની વિરોધી બને છે. એકલવ્યને અન્યાય કરીને દ્રોણે ગુરુત્વ ગુમાવ્યું છે. તેઓ માત્ર તજજ્ઞ જ બની ગયા. મહાભારતનું યુદ્ધ એ તો પરિણામ છે. તેના મૂળમાં આવાં અન્યાયના બી વવાયેલાં છે. દ્રોણ શક્તિમાન હતા, વિપુલ વિદ્યાના વાહક હતા, પરંતુ તેમના ગુરુપદને ગૌરવ ન મળ્યું, કારણ કે તેમનું કૃત્ય ધર્મવિરોધી હતું.

સમાનતા અને ન્યાય વિના ક્યારેય સાચો ધર્મ અવતરી ન શકે. તો ફરી ફરીને કુરુક્ષેત્ર સર્જાયા જ કરે. કુરુક્ષેત્ર ટાળવું હોય તો દ્રોણના પાપનું પ્રાયશ્ચિત્ત દરેક સમજુ અને ધર્મપ્રિય મનુષ્યે કરવું જોઈએ. તો જ યથાર્થ ધર્મ અમલમાં આવે.

Calgary Shibir–2004 Youth Speeches

Hitesh Lad

Jai Krupalu Maa

This is the fifth Shibir Pujya Maa has held in Calgary, Canada. why is Pujya Maa having these Shibir? What's the purpose behind it? There are 5 themes that keep reoccurring during these Shibir :

- Pranam
- Diary Writting
- Reading Spiritual Books
- Keeping Niyams
- Giving

Pranams

I cannot stress the importance of Pranam enough. This is the dearest and most precious sadhana to Maa. If you cannot do any other form of sadhana, then at least do Pranam. This is the message Maa is clearly giving us. This is the easiest way to make Maa happy. This is the easiest way to win her heart. Maa has even stressed that those of us who have difficulty in doing pranam, or cannot find the time to do them, to do at least 11 pranam per day. I would say that Pranam is a 'new' form of sadhana that Maa has created and by

doing Pranams, we are forging the quickest path to liberation.

For those of us who can do Pranams, how much is enough? That is something each of us will have to experiment with, based on our health and personal tolerance. However, keep the following points in mind. Several years ago, 108 pranams seemed insurmountable. Then, over the years, we have seen Pujya Maa increase the daily amount to 200, then to 250 and even 300 and higher.

Then, just like when Roger Bannister broke the world record and ran a mile in under 4 minutes, a feat, which was until then, deemed impossible, Maa started doing 1000 pranams on special occasions. Now, around the world, there are devotees who routinely do 200, 300, 400, even 500 pranams on a daily basis. The number of devotees who are realizing the importance of daily pranams is on the rise. Doing a 1000 pranams on special occasions no longer seems an insurmountable task. It is true that doing pranams on a daily basis can be difficult. Our mind plays tricks on us. Be ever determined to do pranams. Our mind will feed us many reasons not to do it. When struggling to do pranams, realize that there are thousands of other devotees who choose to do Pranam. Follow in their footsteps. Do not

be left behind in this new phenomenon, this new wave of Pranam fever that is catching hold of devotees all over the world.

Diary Writing

Diary Writing is another aspect that is very dear to Maa. This is another form of Sadhana that is unique to Maa. Maa herself writes daily in her diary. She encourages everyone to write. Why is diary writing and daily writing important? It is said that the greatest leaders, thinkers, philosophers and scientists of our times took to the habit of writing their thoughts down daily in their diary. It is said that that some of their greatest discoveries were made as a result of their writing which spawned new ideas and thoughts. Maa truly loves it when her devotees write in their diaries. Diary writing now, can also be seen, from a historical point of view in the future, as direct evidence of the relationship that existed between Maa and her present devotees and what occurred during the many events and interactions with Maa. They can also be seen as different viewpoints of many different types of devotees.

Reading Spiritual Books

Maa also encourages the daily reading of spiritual books and other good books. During the Shibir, Maa made available hundreds of books both in Gujarati and

English. Why is she encouraging the reading of good books? Perhaps not enough people today even bother to read anything worthwhile at all. At one point during the Shibir, Maa did openly ask everyone, who enjoys reading, and I was astonished to see only a handful of people raise their hands. If so very few adults read spiritual books, how is it that their children will cultivate the habit of reading good books? Maa once told me that reading spiritual books is very noble indeed. She said, even if you have no friends, consider good books your friends. Therefore, make a point to read spiritual books and foster good thoughts.

Keeping Niyams

If there is one thing that Maa is a perfectionist at, it is in keeping Niyams. Niyams are personal spiritual goals that one makes and agrees to do on a daily basis. Maa stresses the importance of keeping Niyams. Maa strongly believes in settings daily Niyams and sticking to them, no matter what the obstacles. Doing a certain number of Pranams daily is one such Niyam. Maa disciplines herself to never miss a day. She will not end her day until her Niyams have been completed. Even when she had surgery done, and it was physically impossible to keep some of her Niyams, once she recouped physically, she made up for all her missed

Niyams. This is dedication and devotion of the highest caliber.

Maa is extremely pleased when devotees relate their own experiences in keeping their Niyams. Keeping Niyams is the best form of sadhana which can easily please God. Make a resolve to keep some form of Niyam and make a resolve to never miss a day, no matter what the obstacles. The greatest devotees in the world are the ones who keep Niyams.

Giving

One final aspect of Maa that is so evident, is her selfless love and her desire to constantly give to everyone. Maa gives with no thought of anything in return. Maa is constantly showing us that those of us who are privileged, should do something constructive in the world and give something back to society. Maa showed us wonderful videos of the medical camp, eye operation camp, the feeding of the poor and the giving of clothes and school supplies to needy children. Maa also showed us that we should be grateful to those in need, who allow us to privilege to serve them. Maa has taught us that we should give with humility and respect.

Maa also teaches us to harbour no ill will to others. To forgive others. To ever help others. To stop gossiping and speaking ill of others. It is said that "Selfishness

gets and forgets....Love gives and forgives.” How many of us can practice this on a daily basis? Mark Twain wrote: “Forgiveness is the fragrance the violet sheds on the heel that has crushed it.” This year, Maa gave all of her devotees a bit of a scare by keeping her whereabouts in suspense for the first couple of days. Even when Maa finally came, she expressed that she did not want to come, and that she had no desire to attend the Shibir and that we should all be able to carry out the Shibir without the presence of Maa. Taken in another context, what does all this mean? It seems quite evident that even after 5 Shibirs in Calgary, these same 5 themes keep being repeated over and over again like a broken record. Is anyone listening? Is anyone following these 5 themes? Is anyone incorporating any of these 5 themes into their lives? Are any devotees advancing spiritually in the leaps and bounds that Maa expects?

Maa said that even if only one devotee’s eyes have opened as a result of this Shibir, then she would deem this Shibir as successful. I would ask each and every one of us, “Have we lived up to the expectations of Maa? Have we fulfilled her wishes? Have we performed pranams to the limit we are capable of? Have we stuck to our niyams? By our behaviour and conduct, have we pleased Maa?”

The true success of the Shibir can be gauged by what we do after the Shibir ends. Do we take the learning and incorporate it into our lives? Or do we just slip back into ‘Samsara’, back into the hustle and bustle of domestic life and forget everything we learned? How many more times does Maa have to tell us the importance of pranams in our daily lives? How many more times does Maa have to tell us the importance of daily Niyams and Sadhana?

Why does she want us to do pranams and Sadhana? The answer to that question is that she wants to liberate us from the endless cycle of birth and death. She wants Moksha, ‘liberation’ for all of her devotees. She wants us to burn our “Sanchita”, ‘Prarabdha’ and ‘Kriyamana or Agami’ karmas. Many of us are still destined for another 2, 3, 5 even 10 more lives before we get liberation. Maa is telling us that why wait for 2, 3, 5 even 10 more lives before we get liberation. Maa is telling us that why wait for 2, 3, 5 even 10 more lives? All of this can be accomplished in this life alone. Moksha can be accomplished in this life alone. there is no need to suffer any more. She is here for this very purpose. Prabhu is ever waiting for us. For every one step we make towards Prabhu, he moves a 100 towards us. He is ever pinning for our love and devotion. The time is ripe now.

Maa is present, right here on earth with us now. How much longer will she be here? How much longer until we realize the truth? Moksha cannot be given out for free. Sincere effort must be made on our part.

Maa has shown the way repeatedly. The rest is up to us. We can make history.

Jai Krupalu Maa,

HITESH.

★ ગ્રાહકોને વિનંતી ★

અધ્યાત્મ માસિકનું પ્રકાશન વર્ષ પચ્ચીસમું, સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૪ માં પૂરું થાય છે. એથી જે ગ્રાહક ભાઈબહેનો પોતાનું વાર્ષિક લવાજમ ઓક્ટોબરના પ્રથમ સપ્તાહ સુધીમાં અધ્યાત્મને નીચેના સરનામે મળી જાય, તેવી વ્યવસ્થા કરવા વિનંતી છે.

ડો. બી. જે. જાગણી

૨૪, નાલંદા સોસાયટી, ભાંગલી ગેટ પાસે,

હીલડ્રાઈવ, ભાવનગર-૩૬૪૦૦૨.

ટેલિફોન નં. : (૦૨૭૮) ૨૪૭૧૨૩૦

આ ઉપરાંત જે ધ્યાનકેન્દ્રો સાધકોના લવાજમો એકત્રિત કરી મોકલાવે છે તેમને તેમની યાદીઓ વેળાસર મોકલાવવા વિનંતી છે. પરદેશના ભાઈઓ પણ પોતાની યાદી સમયસર મોકલાવે તે જરૂરી છે. જેથી અંકોની છપાઈ કરાવવામાં સુગમતા રહે. આભાર.

— તંત્રી

કેલગરી શિબિર-૨૦૦૪ યુવાનોના વક્તવ્યો

અનુવાદ : નારાયણ હ. જાની

જય કૃપાળુ મા,

કેલગરીમાં પૂ. માએ આ પાંચમી શિબિર પ્રયોજી છે. પૂ. મા આ શિબિરોનું આયોજન શું કામ કરે છે? એ પાછળનો હેતુ શું છે? આ શિબિરો દરમ્યાન નીચેના પાંચ વિષયો અંગે વિચારણાઓ થતી રહે છે.

૧. પ્રણામ. ૨. રોજનીશીનું લેખન. ૩. આધ્યાત્મિક સાહિત્ય-નું વાંચન. ૪. નિયમોનું પાલન અને ૫. દાન.

પ્રણામ :

પ્રણામના પૂરેપૂરા મહત્ત્વ વિષે હું બહુ ભારપૂર્વક ન રજૂઆત કરી શકું. (પરંતુ) પૂ. માને મન એ સાધના ખૂબ પ્રિય અને મૂલ્યવાન છે. તમે ભલે બીજા કોઈ પ્રકારની સાધના ના કરી શકો, પણ પ્રણામ તો કરી શકો. પૂ. મા આપણને આ સંદેશો આપતાં રહે છે. પૂ. માને પ્રસન્ન કરવાનો આ સહેલામાં સહેલો માર્ગ છે. પૂ. માએ તો ભારપૂર્વક ત્યાંસુધી કહ્યું છે કે આપણાઓમાંના જેમને પ્રણામ કરવામાં શારીરિક તકલીફ અગર તો સમયનો અભાવ હોય, તો તેઓ ઓછામાં ઓછા ૧૧ પ્રણામ તો રોજ કરી શકે. આ 'પ્રણામ'ની નવી સાધન પ્રણાલિ પૂ. માએ શરૂ કરી છે અને તે કરવાથી મુક્તિ માટેનો નવો માર્ગ કંઠારાય છે, એમ કહું તો ખોટું નથી.

આપણામાંના જેઓ પ્રણામ કરી શકે છે, તેઓ કેટલા કરે

તો પૂરતા ગણાય? આ એવી બાબત છે કે દરેક વ્યક્તિએ પોતાના સ્વાસ્થ્ય અને શારીરિક કષ્ટ સહન કરવાની ક્ષમતા લક્ષમાં લઈ તેનો નિર્ણય કરવો રહ્યો. આમ છતાં નીચેના કેટલાક મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં લઈ શકાય. થોડાં વર્ષો પહેલાં ૧૦૮ પ્રણામ કરવા તે અશક્ય—ન થઈ શકે તેવું લાગતું. પછી વર્ષો વીતતાં. આપણે પૂ. માના જીવનમાં જોયું છે કે તેઓ પહેલાં ૨૦૦ પ્રણામ કરતાં, પછી ૨૫૦ કરવા લાગ્યાં અને આજે ૩૦૦ કે તેથી વધારે કરે છે.

પછી રોજર બેન્નીસ્ટરે ચાર મિનિટમાં એક માઈલ દોડવાનો વિશ્વવિક્રમ તોડ્યો, આ સાહસ ત્યાંસુધી અસંભવ લેખાતું, તેમ પૂ. માએ ખાસ પ્રસંગોએ ૧૦૦૦ પ્રણામ એક દિવસમાં કરવાનું શરૂ કર્યું. હાલ દુનિયાભરમાં પૂ. માના એવા ભક્તો છે જેઓ રોજ ૨૦૦, ૩૦૦, ૪૦૦ કે ૫૦૦ પ્રણામો રોજ કરતા હોય. જેમને પ્રણામ કરવાનું મહત્ત્વ સમજાયું છે તેવા માણસોની સંખ્યામાં દિનપ્રતિદિન વધારો થઈ રહ્યો છે. હવે ખાસ પ્રસંગો પર ૧૦૦૦ પ્રણામોનું લક્ષ્યાંક ના આંબી શકાય તેવું રહ્યું નથી. જો કે તે સાચું છે કે રોજના ધોરણે વધુ પ્રણામ કરવાનું મુશ્કેલ છે. એમાં આપણું મન પણ આપણી સાથે રમત રમી જાય છે. એટલે પ્રણામ કરવાનો દૃઢ સંકલ્પ કરો. આપણું મન તો પ્રણામ ન કરવા માટે હજાર બહાનાં બતાવશે. પ્રણામ કરતાં સંઘર્ષ થાય તો યાદ કરો કે પૂ. મા—પ્રભુના હજારો ભક્તો નિયમિત પ્રણામ કરવાનું પસંદ કરે છે. એમને અનુસરો. આ નવી ભક્તિપ્રણાલિમાં જો જો તમે પાછળ ના રહી જતા. દુનિયાભરના ભક્તોના જીવનમાં આ પ્રણામભક્તિનો પવન ફૂંકાઈ અને ફેલાઈ રહ્યો છે, તે યાદ કરો.

રોજનીશીનું લેખન :

પૂ. માને ગમતી બીજી કોઈ વાત હોય તો તે રોજેરોજની ડાયરી લેખનની. આ એક બીજા પ્રકારની સાધના છે જે પૂ. મા માટે અજોડ ગણાય. પૂ. મા પણ રોજની રોજ ડાયરી લખે છે. તેથી તેઓ દરેકને તે લખવા પ્રોત્સાહિત કરે છે. આ રોજનીશી રોજ રોજ શું કામ લખવી જોઈએ, તેની અગત્યતા શી? એવું કહેવાય છે કે આપણા યુગના મોટા મહાન નેતાઓ, ચિંતકો, તત્ત્વચિંતકો અને વૈજ્ઞાનિકોએ પોતાના રોજબરોજના વિચારોની નોંધ પોતાની ડાયરીમાં લખવાની ટેવ રાખેલી. એવું કહેવાય છે કે આ નોંધોમાંથી કેટલીક ઘણી મોટી શોધોની સામગ્રી માટેના જરૂરી વિચારો તેમાંથી પ્રાપ્ત થયેલા. તેથી તેમના ભક્તો ડાયરી લખે તે પૂ. માને ખરેખર ખૂબ ગમે છે. ભવિષ્યના ઇતિહાસની દૃષ્ટિએ વિચારતાં આજે લખાયેલી નોંધો પૂ. મા અને તેમના ભક્તો વચ્ચે કેવા પ્રકારના સંબંધો હતા તે મુલવવામાં સીધા પૂરાવા સમાન લેખાય અને કેટલીક ઘટનાઓ શી રીતે ઘટી ત્યારે પૂ. માના પ્રતિભાવો કેવા હતા, તે જાણવામાં ઉપયોગી પૂરવાર થાય. બીજી રીતે ઘણા બધા પ્રકારના ભક્તોનાં વિધવિધ પ્રકારના દૃષ્ટિબિંદુઓ કેવાં હતાં તે જાણવામાં પણ મદદ મળે.

આધ્યાત્મિક પુસ્તકોનું વાંચન :

પૂ. મા સાધક ભાઈબહેનોને રોજ સારાં આધ્યાત્મિક પુસ્તકો વાંચવા માટે પ્રોત્સાહિત કરે છે. શિબિર દરમ્યાન પૂ. માએ ઘણાં બધાં ગુજરાતી અને અંગ્રેજી આવાં પુસ્તકો શિબિરાર્થીઓને ઉપલબ્ધ કરાવ્યાં છે. પૂ. માનું આમ કરવા પાછળનું પ્રયોજન શું? કદાચ જેને કંઈક જીવન ઉપયોગી કહી શકાય

એવું વાંચન આજના સમયમાં બહુ જ ઓછા લોકો વાંચવાની દરકાર કરે છે. એક તબક્કે શિબિર દરમ્યાન પૂ. માએ ખુલ્લી રીતે દરેકને પૂછી કાઢ્યું, “કોને વાંચવાનું ગમે છે?” અને મને એ જોઈને આશ્ચર્ય થયું કે બહુ જ ઓછા લોકોએ તેના જવાબમાં આંગળી ઊંચી કરી! એવું જ હોય તો બહુ ઓછા પુસ્તકવચના માણસો વાંચવામાં રસ ધરાવતા હોય તો, તેઓનાં બાળકોમાં તેઓ સારાં પુસ્તકો વાંચવાની ટેવ કેવી રીતે કેળવી શકશે? એકવાર પૂ. માએ મને કહેલું કે આધ્યાત્મિક સાહિત્ય વાંચવું એ ખરે જ એક ઉમદા કામ છે. વળી તેઓએ ઉમેર્યું કે ભલે તમારે મિત્રો ન હોય, તો સારા ધાર્મિક ગ્રંથોને તમારા મિત્ર માનો. તેથી એ જરૂરી છે સારાં પુસ્તક વાંચવાની ટેવ પાડો ને ઉત્તમ વિચારોને પોષો.

નિયમપાલન :

પૂ. મા જો કશામાં સર્વશ્રેષ્ઠ પ્રાવિણ્ય ધરાવતાં હોય તો તે બાબત છે નિયમપાલનની. નિયમો એ બીજું કશું નથી પરંતુ વ્યક્તિગત આધ્યાત્મિક લક્ષ્યાંકો સિદ્ધ કરવા દરેક જણે રોજ કંઈક કરવા માટેનો સંકલ્પ કરવો તે છે. પૂ. મા આથી આવા નિયમપાલન માટે ખાસ ભાર મૂકે છે. પૂ. મા ચૂસ્તપણે માને છે, પ્રભુના માર્ગે જવા ઈચ્છતા સાધકે રોજના ધોરણે નિયમો ધારણ કરી, તેમને પરિપૂર્ણ કરવા આગ્રહ રાખવો જોઈએ, પછી ભલેને તે પૂર્ણ કરવામાં ગમે તેટલાં વિઘ્નો આવતાં. રોજ આટલા પ્રણામ કરવા તે આ પ્રકારનો એક નિયમ જ છે. પૂ. માએ પોતાની જાતને એવી રીતે તાલિમબદ્ધ કરી છે કે તેમાં કદી ખાડો ના પડે. જ્યાંસુધી પોતાના નિયમ પ્રમાણેના પાઠ કે પ્રણામ ના થાય, ત્યાંસુધી પૂ. માનો દિવસ કદી પૂરો ના થાય.

પૂ. માને જ્યારે પગે ઓપરેશન કરાવવું પડેલ, ત્યારે શારીરિક એવી પરિસ્થિતિ હતી કે કેટલાક નિયમોનું પાલન કરવું શક્ય ન હતું. તો પૂ. મા શારીરિક રીતે સ્વસ્થ થયાં કે તેઓએ જેટલા દિવસોના નિયમો પૂરા નહોતા કરી શકાયા તે બધા, હિસાબ પ્રમાણે પૂરા કરીને જ પૂ. મા જંખ્યાં. આ બીજું કશું નહિ પરંતુ સર્વોત્કૃષ્ટ પ્રકારનું સમર્પણ અને નિષ્ઠાપૂર્વકની ભક્તિ છે.

નિયમોના પાલન અંગે, સાધકો પોતપોતાના અનુભવો જ્યારે વર્ણવે છે, તે સાંભળી પૂ. માને ખૂબ ખુશી થાય છે. ભગવાનને સહેલાઈથી પ્રસન્ન કરવા માટે કોઈ સર્વશ્રેષ્ઠ સાધન હોય તો તે નિયમપાલનનું છે. કોઈ પણ નિયમનો સંકલ્પ કરો અને પછી ગમે તેટલા અવરોધો આવે તોપણ તેમાં એક પણ દિવસનો ખાડો પાડ્યા સિવાય તેનો નિષ્ઠાપૂર્વક અમલ કરો. જગતમાં આજસુધી જે શ્રેષ્ઠ ભક્તો થયા છે, તે બધા જ નિયમ-પાલનના ચૂસ્ત આગ્રહી હતા.

દાન આપવું :

પૂ. માના જીવનનું કોઈ અગત્યનું દેખી શકાય એવું પાસુ હોય તો તેઓનો નિર્વ્યાજ પ્રેમ અને દરેકને કંઈને કંઈ સતત આપતા રહેવું એ છે. પાછું કે બદલામાં કંઈ મેળવવાની કોઈ અપેક્ષા પૂ. મા રાખતાં જ નથી. પૂ. મા આપણ સહુને એ સતત દર્શાવતાં રહે છે કે બીજાઓની સરખામણીમાં જેમને પ્રભુએ કંઈ વિશેષ આપ્યું છે, તેઓએ લોકસમાજને રચનાત્મક રીતે કંઈને કંઈ આપતા રહેવું જોઈએ. આ બધું કેમ થઈ શકે તેની વિડિયો પૂ. માએ આપણને દર્શાવી છે, જેમાં મેડિકલ કેમ્પનું આયોજન, આંખના ઓપરેશન, ગરીબોને ભોજન-સામગ્રી તેમ જ વસ્ત્રદાન તેમ જ ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને ભણવા

માટેની સામગ્રી અને પોષાકોના વિતરણનો સમાવેશ છે. પૂ. માએ એ પણ દર્શાવ્યું કે ગરીબોએ આપણને તેઓની સેવા કરવાની તક આપી તે બદલ તેમનો આભાર માનવો જોઈએ. એથી જ પૂ. માએ શીખવ્યું કે જ્યારે આપો ત્યારે નમ્રતા અને લેનારનું માન સચવાય તે રીતે આપો.

પૂ. મા આપણને શીખવે છે કે કોઈની પણ પ્રત્યે કુભાવ કે દ્વેષ ના રાખો. સહુને ક્ષમા કરી દો. બીજાઓને મદદ કરવા સદા તત્પર રહો. ગપ્પાં મારવામાં કે બીજાઓની કુથલી કરવામાં સમય ન વેડફો. કહેવત છે કે “સ્વાર્થાપણું લઈને ભૂલી જવામાં માને છે, જ્યારે પ્રેમ આપીને ક્ષમા કરી દે છે.” આપણામાંના કેટલા રોજના જીવન વ્યવહારમાં આનું આચરણ કરવા તૈયાર છે? માર્ક ટ્વેઈનને લખ્યું છે, “જે પગ સુંદર પુષ્પના રંગોને એડી નીચે છૂંદી નાંખે છે, તેને તે પુષ્પ સુગંધ આપી ક્ષમા કરી દે છે.”

સમાપન :

આ વર્ષે પૂ. માએ પહેલા બે દિવસો દરમ્યાન તેઓ ક્યાં છે તેની જાણકારીથી પોતાના ભક્તોને વંચિત રાખી, જરા ભયભીત કરી દીધા. અને આખરે જ્યારે તેઓ અહીં આવી પહોંચ્યાં તોપણ શિબિરમાં આવવાની તેઓએ અનિચ્છા દર્શાવી. તેઓએ કહ્યું કે તેઓને કોઈ આંતરિક ઈચ્છા જ થતી નથી. વળી તેઓએ કહ્યું કે હવે બધાઓએ આ શિબિર પૂ. માની હાજરી વગર ચલાવવાની શક્તિ મેળવી લેવી જોઈએ. બીજી રીતે વિચારીએ તો આનો શો અર્થ થાય? એ સ્પષ્ટ દેખીતું છે કે કેલગરીમાં પાંચ પાંચ શિબિરો કરવા છતાં— ઉપરના આજ પાંચ મુદ્દાઓ વિષે જ વારંવાર ભારપૂર્વક

કહેવામાં આવ્યું— એક ભાંગી ગયેલી ગ્રામોફોન રેકર્ડની જેમ શું કોઈએ એને ધ્યાનમાં લીધું? શું આ પાંચ વિષયોનો કોઈએ પોતાના જીવનમાં અમલ કર્યો? કોઈએ શું તેમને પોતાના જીવનમાં અપનાવ્યા? પૂ. મા અપેક્ષા રાખે છે તે રીતે શું કોઈએ પોતાની આધ્યાત્મિક ઉન્નતિ આટલી ઝડપથી સિદ્ધ કરી?

પૂ. માએ કહ્યું કે જો આપણામાંના એકાદ સાધકની આંખ આ શિબિરોના પરિણામે ઉઘડી હોય તો તેઓ આ શિબિરને સફળ ગણશે. તો હું આપણાઓમાંના દરેકને પૂછી શકું કે “શું આપણે પૂ. માની અપેક્ષા પ્રમાણે જીવ્યા છીએ?” શું આપણે પૂ. માની ભાવના પરિપૂર્ણ કરી છે? શું આપણે આપણા દૈનિક જીવનમાં આપણી શારીરિક ક્ષમતા મુજબના પ્રણામો કરીએ છીએ? આપણા લીધેલા નિયમોનું પાલન કર્યું છે? અરે, શું આપણા વર્તન અને વ્યવહારથી પૂ. માને રાજી કર્યાં છે?

શિબિરની સાચી સફળતા તો જ આંકી શકાય કે તે પૂરી થયા પછી પણ તે પ્રમાણેનું જીવન સાધકો જીવે. અહીં જે શીખ્યા તેને શું આપણે આપણા જીવનમાં ઉતારીશું? કે પછી અહીંથી ગયા બાદ, આપણી રોજંદા જીવનની ધમાલ અને ધાંધલમાં પડી, સંસારમાં સરી પડી, અહીં જે શીખ્યા તે બધું જ ભૂલી જઈશું? પૂ. માને આપણને આપણા રોજના જીવનમાં પ્રણામનું મહત્ત્વ સમજાવવા હજી બીજી કેટલીવાર કહેવું પડવાનું? એ જ રીતે નિયમોના પાલન અને સાધના વિષેય કેટલીવાર કહેવું પડવાનું?

આપણે સાધના અને પ્રણામ કરીએ એવી અપેક્ષા પૂ. મા શું કામ રાખે છે? અરે, તેની પાછળનો તેઓનો એક જ શુભ આશય છે કે આપણે અનંત જન્મમરણના ફેરાઓમાંથી

છૂટીએ. તેઓને બધા જ સાધકો માટેના મોક્ષની ઈચ્છા છે. આ જ તો જ શક્ય બનશે જ્યારે આપણા ક્રિયામાણ, પ્રારબ્ધ અને સંચિત બધાં કર્મોને આપણે બાળી નાંખીશું. આપણામાંના ઘણાં બધાંને મોક્ષ કે મુક્તિ પહેલાં ૨, ૩, ૫ કે ૧૦ જેટલા કે તેથીય વધારે જન્મો લેવા પડવાનું હાલ નિશ્ચિત જણાય છે. તો પૂ. મા કહે છે કે મોક્ષ માટે અરે ભાઈ, ૨, ૩, ૫ કે ૧૦ જન્મોસુધી રાહ જોવાની શી જરૂર છે. આ એક જ જન્મમાં આ બધું સિદ્ધ થઈ શકે તેમ છે. આ જ જન્મમાં મોક્ષ મળી શકે તેમ છે. વધુ દુઃખ ભોગવવાની કોઈ જરૂર નથી. આ જ હેતુ માટે તો તેઓ અવતર્યા છે. પ્રભુ તો આપણી રાહ જોઈ રહ્યા છે. અરે, આપણે પ્રભુ તરફ એક ડગલું ચાલીશું તો તેઓ આપણી તરફ ૧૦૦ ડગલાં ચાલશે. તેઓ તો આપણા પ્રેમ અને ભક્તિની અપેક્ષા રાખી રહ્યા છે. અત્યારે સમય પાકી ગયો છે. અરે, પૂ. મા અત્યારે આ ક્ષણે પૃથ્વીપર આપણી સમક્ષ હાજર છે. પણ પૂ. મા ક્યાંસુધી અહીં આપણી રાહ જોશે?

આ વાત સમજતાં હજી આપણને કેટલો સમય લાગશે? યાદ રાખો, મોક્ષ કદી મફતમાં મળતો નથી. તે માટે આપણે નિષ્ઠાપૂર્વક પ્રયત્ન કરવા પડશે.

જય કૃપાળુ મા.

પ. પૂ. મહાત્મા શ્રી યોગેશ્વરના સાહિત્યકેન્દ્રમાં વેચાતાં મળતાં
પુસ્તકોની યાદી

પુસ્તકનું નામ	લેખક	વેચાણ કિંમત
પ્રકાશના પંથે	શ્રી યોગેશ્વરજી	૫૦
પ્રકાશ પથકા યાત્રી (હિન્દી)	મૂળનો અનુવાદ	૩૦
Steps towards eternity	મૂળનો અનુવાદ	૧૨૫
સરળગીતા	શ્રી યોગેશ્વરજી	૬ અથવા ૮
વિષ્ણુસહસ્રનામ	શ્રી યોગેશ્વરજી	૮
Essence of Gita	શ્રી યોગેશ્વરજી	૮
અંજલિ (કાવ્ય)	મા સર્વેશ્વરી	૨૦
અર્ધ્ય (કાવ્ય)	મા સર્વેશ્વરી	૨૦
કર્મયોગ	શ્રી યોગેશ્વરજી	૮૪
પ્રભુપ્રાપ્તિના પંથે	શ્રી યોગેશ્વરજી	૩૪
શિવમહિમ્ન સ્તોત્ર	શ્રી યોગેશ્વરજી	૬
પાંતજલ યોગદર્શન	શ્રી યોગેશ્વરજી	૧૭
મહાભારતનાં મોતી	શ્રી યોગેશ્વરજી	૧૬૮
પ્રાર્થના સાધના છે	શ્રી યોગેશ્વરજી	૪૭
ગીતાસંદેશ	શ્રી યોગેશ્વરજી	૫૭
ઉપનિષદ્નો અમરવારસો	શ્રી યોગેશ્વરજી	૫૭
હિમાલયના પત્રો	શ્રી યોગેશ્વરજી	૫
શિવપાર્વતી પ્રસંગ	શ્રી યોગેશ્વરજી	૫
સાંઈ સંગીત	શ્રી યોગેશ્વરજી	૫
સાધના	શ્રી યોગેશ્વરજી	૬૭
રમણમહર્ષિની સુખદ સંનિધિમાં	શ્રી યોગેશ્વરજી	૫૦

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૦૪

હિમગીરીના યોગી	શ્રી યોગેશ્વરજી	૩૧
યોગદર્શન	શ્રી યોગેશ્વરજી	૪૫
ભારતના આધ્યાત્મિક	શ્રી યોગેશ્વરજી	૧૦૦
રહસ્યની ખોજમાં	શ્રી યોગેશ્વરજી	૧૦૫
ઉપનિષદ્દનું અમૃત	શ્રી યોગેશ્વરજી	૧૮૦
જેવું અન્ન તેવું તન	ડો. હિમાંશુ પાઠક	૪૦
સરળગીતા (કેસેટ)	શ્રી આસિત દેસાઈ	૩૦
વંદે સદા શિવમ્ (કેસેટ)	હેમા દેસાઈ	૩૦
પૂજાના ફૂલ (કેસેટ)	શ્રી આલાપ દેસાઈ	૩૦
હિમાલયના પત્રો	શ્રી યોગેશ્વરજી	૫
દશરથાયલની યાત્રા—		
પાગલના પગલે	કલ્યાણ	૧૦૦

આ ઉપરાંત પૂ. શ્રી યોગેશ્વરજી તેમ જ પૂ. મા સર્વેશ્વરીના રંગીન ફોટોગ્રાફ્સ (જુદી જુદી સાઈઝમાં) વેચાતા મળી શકશે.

પ. પૂ. મહાત્મા શ્રી યોગેશ્વરજીએ આધ્યાત્મિક ક્ષેત્રે વિપુલ સાહિત્યસર્જન કર્યું છે. તેઓશ્રીનો તેમ જ પૂ. મા સર્વેશ્વરીનાં ઉપર દશવિલ પુસ્તકો હાલ ઉપર દશવિલ રાહત કિમ્મતે વેચાતાં મળી શકશે. પોસ્ટેજ અલગ.

પત્રવ્યવહારનું સરનામું

મેનેજર

પુસ્તક વેચાણ કેન્દ્ર, સ્વર્ગારોહણ

દાંતારોડ, અંબાજી. જિ. બનાસકાંઠા-૩૮૫૧૧૦

૩૨

અધ્યાત્મ

એમના અધિકારને કેમ માનું?

નારાયણ હ. જાની

મહાપુરુષોને ઘણીવાર સમજવા મુશ્કેલ પડે છે, તેનું કારણ શું?

વર્ષો પહેલા અમે આ પ્રશ્ન પૂ. શ્રી યોગેશ્વરજીને રાત્રિના વાર્તાલાપની એક બેઠકમાં પૂછેલો. થોડીવાર મૌન રહ્યા પછી તેઓએ શાંતિથી જે જવાબ આપ્યો તેનો ભાવાર્થ કંઈક આવો હતો. “તેનું મુખ્ય કારણ તેઓની આંતરિક અવસ્થા છે. તેઓના મનની ત્રણ અવસ્થા હોય છે કાં તો તેઓ જે કામ કરતા હોય છે તેમાં પૂરેપૂરા તદ્દપ હોય છે. તે ક્ષણે તેઓ વર્તમાનમાં આંતરિકરીતે પણ ઉપસ્થિત હોય છે. તેવું સામાન્ય માણસોના જીવનમાં નથી જોવા મળતું. તેઓના હાથ કામ કરતા રહે છે, પણ તેઓનું મન તે કામ સાથે જોડાયેલું નથી હોતું. બીજા જ વિચારોમાં પરોવાયેલું હોય છે પરિણામે તેઓ તે કામ દરમ્યાન શું બન્યું તે ભૂલી જાય છે.

બીજી અવસ્થામાં તેઓ જે ઈષ્ટનું સ્મરણ કરતા હોય છે, તેના સ્મરણમાં શરીરની બાહ્ય અવસ્થા ભૂલીને મનથી એકાકાર બની જાય છે. પોતાના ઈષ્ટની પ્રત્યક્ષ અનુભૂતિ પછી, તેને બધે જ અને બધામાં પોતાના એ ઈષ્ટનું જ દર્શન થતું રહે છે.

જ્યારે કશું ન કરતા હોય ત્યારે તેઓ કાં તો આત્મસ્થ હોય છે અગર સાક્ષીભાવે શરીરની અંદર કે બહાર ચાલતી ક્રિયાઓનું નિરીક્ષણ કરતા હોય છે. લાંબી સાધનાના પરિણામે તેઓની આ અવસ્થા સહજ બની ગઈ હોય છે. આ આત્મસ્થ અવસ્થા ઘણી ઊંચી છે. પૂર્વજન્મોના ખૂબ ઊંચા આધ્યાત્મિક

સંસ્કાર અને આ જન્મની સાચી દિશાની ઉત્કટ સાધનાના પરિ-
પાકરૂપે તે પ્રાપ્ત થઈ હોય છે. હજારો નહિ લાખોમાં કોઈક
એકાદ મહાપુરુષ જ પ્રભુકૃપાથી આ સ્થિતિએ પહોંચે છે.
વાસુદેવ સર્વમિદમ્ સ મહાત્મા સુદુર્લભઃ। આ બધું જ ભગવાન
કૃષ્ણરૂપે છે આવા મહાપુરુષ જવલ્લે જ જોવા મળે છે.

પછી પૂ. શ્રીએ ઉમેર્યું કે આવી ઊંચી આત્મિક અવસ્થામાં
તે મહાપુરુષને કેટલીક દિવ્ય અનુભૂતિઓ પણ થતી હોય છે.
જેને સામાન્ય માણસ માટે સમજવી બહુ મુશ્કેલ છે. એટલે તેનું
અર્થઘટન તે પોતાની મનની અને બુદ્ધિની કક્ષા પ્રમાણે કરે છે.

વધારે સ્પષ્ટતા કરતાં તેઓએ ઉમેર્યું કે હૃદયની ખૂબ
પવિત્રતા અને મનની સંપૂર્ણ કામનારહિતતા આ સ્થિતિએ
પહોંચવા માટેની પૂર્વશરતો જેવી છે. જેના મનમાં કદી કોઈ
વિકાર જ ના ઉઠે—ને મનમાં પ્રભુ સિવાયનો બીજો કોઈ વિચાર
જ ના હોય—થોડા સમય કે કલાકો માટે જ નહિ, પરંતુ અખંડ
એકધારાની જેમ મનની આ સ્થિતિ રહેતી હોય—તેને પ્રભુની
કૃપા હોય તો આ અવસ્થા પ્રાપ્ત થાય.

તે વખતે પૂ. શ્રીની આ વાત સાંભળી અમારાથી પૂછાઈ
ગયું, અત્યારે આવા કોઈ મહાપુરુષો જોવા મળે ખરા!

પોતાની રમુજભરી શૈલીમાં તેઓએ હસતાં હસતાં કહ્યું,
'એક તો આ તમારી સામે જ બેઠા છે.' બીજા પણ કોઈક
રળ્યાખળ્યા કોઈક એકાંતમાં હશે. બાકી આ કળિયુગમાં
અસલી કરતાં નકલી માલ વધારે.' પછી સહેજ ગંભીર બની
બોલ્યા : “એવા મહાપુરુષને ઓળખવા માટેની આત્મિક
સમજ પણ કેટલામાં? સતત સંસારમાં રચ્યાપચ્યા રહેતા
માનવો—પછી ભલે તે ગમે તેટલા વિદ્વાન ને બુદ્ધિશાળી હોય—

પરંતુ મનની સંપૂર્ણ શુદ્ધિ અને હૃદયની પૂર્ણ પવિત્રતા વિના
આજના યુગમાં બહુ સંભવિત નથી લાગતું.'

પૂ. શ્રીની તે દિવસની આ વાત અમને એટલે યાદ આવી કે
થોડા દિવસો પહેલાં એક બેન સાથે સાંજે ફરતા ફરતા આરામ
કરવા બગીચાના એક બાંકડે બેઠા. અમારા બેઠા પછી આસ-
પાસના બીજા ખાલી બાંકડાઓ ઉપર ધીમે ધીમે દસબાર ભાઈઓ
અને એક મોટી ઉમ્મરનાં બેન બેઠાં. અમને લાગ્યું કે આ વૃદ્ધોને
સાંજે અહીં બેસી અલકમલકની વાતો કરવાનું આ સ્થળ છે.

વાત એમ જ હતી. પરંતુ તેઓની વાતોનો વિષય કોઈ
સાંસારિક ન હતો. તેઓ ધર્મશાસ્ત્રોમાં ને આધ્યાત્મિક મહા-
પુરુષોના જીવનમાં વર્ણવવામાં આવેલ ચમત્કારો વિષે વાત
કરી રહ્યા હતા. તેઓની વચ્ચે એક આધેડ ઉમ્મરના ભાઈ
પેન્ટ—બુશકોટ પહેરી બેઠા હતા. તેમની પાસે પેલી મોટી
ઉમ્મરની બેન પણ હતી. તેમની વાતોનું અનુસંધાન સમજતાં
વાર ના લાગી. તેઓ વિદેશમાં રહેતા કોઈ એવા ભારતીય
લાગતા હતા, જેમણે ઘણાં બધાં પુસ્તકોનું વાંચન કર્યું હોય,
ખાસ કરી મનની અગાધ શક્તિ કેવી અદ્ભુત હોય છે તે
શક્તિ કેળવવાથી કેવા ચમત્કારો કરી શકાય છે. વળી પશ્ચિમ-
ના લોકો આ ક્ષેત્રમાં વૈજ્ઞાનિક ઢબે કેવી અદ્ભુત શોધો કરી
રહ્યા છે. તેમની આગળ આપણા ભારતીય સંતોની ચમત્કારી
અનુભૂતિઓ વૈજ્ઞાનિક દૃષ્ટિએ ટકી શકે એમ નથી.

આ વાક્ય સાંભળતાં જ મને થયું કે આ ભાઈ ભલે ઘણું
ભણ્યા હોય, ઘણું વાંચ્યું હોય, પરંતુ આત્મિક રીતે વિચારતાં
તેઓ સાવ કોરા લાગે છે. મારી સાથે બેઠેલી બહેને મને કહ્યું,
“નારણભાઈ, જરા જુઓ તો ખરા, તે ભાઈ શું કહેવા માગે છે.”

મેં કહ્યું, આવા વિતંડાવાદમાં પડવાની જરૂર નહિ. એની માન્યતા એને મુબારક, આપણે શું લેવાદેવા?

તે બેને કહ્યું, “એમ નહિ. આપણે લેવાદેવા ખરી. તેમની વાત તો જરા સાંભળો. તેમાંથી આપણને કંઈ જાણવા મળશે અગર તો તેઓને કંઈ લાભ થશે.”

મેં કહ્યું : તમારી વાત ખરી છે, પરંતુ આ બધી મન અને બુદ્ધિની કસરત છે. તેના વિવાદથી આપણી માનસિક સમતુલા કારણ વગર ખોરવાય.

પરંતુ તે બેને આગ્રહ કર્યો તેથી અમે બન્ને ઊઠી તે વડિલો નજીક ગયા. મેં નમ્રતાપૂર્વક તેમને કહ્યું, એક્સક્યુઝ મી, અમને તમારી વાત સાંભળી રસ પડ્યો એટલે થયું, તમને વાંધો ન હોય તો અમે પણ સાંભળીએ.

“of course, why not! you both are welcome.” (“કોઈ વાંધો નથી. તમારું સ્વાગત છે.”)

અમને બેસવા માટે બે ભાઈઓએ ઊઠી જગ્યા કરી આપી. અને તેઓ નીચે બેઠા. અમે તેમનો આભાર માની તેઓએ ખાલી કરેલી જગ્યામાં બેઠાં.

સહજ રીતે મેં મારો પરિચય આપતાં કહ્યું, હું નારણભાઈ. આ ઈન્દુબેન. તે બોલનાર ભાઈ અમને જોઈ રહ્યા. અમે તો સાદા કપડા પહેર્યા હતાં—કફની ને ઝલ્મો. ઈન્દુએ સફેદ સાડી.

તેઓએ સામો પ્રતિભાવ આપતાં કહ્યું, Well I am Suresh Kotari from TX state, USA. She is my friend Ila. We are college Friends. પછી ઉમેર્યું અમારા આ મિત્ર ધીરૂભાઈને મળવા બે દિવસથી અમે આવ્યા છીએ.

મેં કહ્યું, બહુ સરસ, તમે ત્યાં શું કરો છો. તેઓએ અંગેજી-માં જણાવ્યું I was professor in the university there teaching Mathematics, but I have much interest in metaphysics (હું ત્યાંની યુનિવર્સિટીમાં ગણિતનો પ્રાધ્યાપક હતો. પરંતુ મને મનોવિજ્ઞાનમાં ખૂબ રસ છે. તે અંગે મેં ઘણાં બધાં ત્યાંના લેખકોનાં પુસ્તકો વાંચ્યાં છે. તેથી ઘણો પ્રભાવિત થયો છું.

આ વાત સાથે સાથે તેઓ અમેરિકા કેવો અદ્ભુત દેશ છે, ત્યાં કેટલું બધું સારું છે, તેના વખાણ કરતા ગયા. તેઓની આ વાતોની અસર બીજા શ્રોતાઓ પર થતી જોઈ તેઓ વધારે ઉત્સાહિત થઈ બોલ્યે જતા હતા. ત્યાંજ વચ્ચે ઈન્દુએ જાહેર કરી દીધું કે આ કાકા પણ અમેરિકા, કેનેડા, ઈંગ્લેન્ડ જઈ આવ્યા છે. એ સાંભળી તેમનો અમેરિકા વિષે વાત કરવાનો ઉત્સાહ ઘટી ગયો. પરંતુ તેઓએ મને સામેથી પૂછી નાંખ્યું, ‘તમને તે દેશ કેવો લાગ્યો?’

મેં કહ્યું, ‘ઘણું સારું છે, પરંતુ પ્રભુના માર્ગે જવું હોય તો ત્યાંનું વાતાવરણ ભૌતિક વધારે.’

‘એટલે?’

‘શરીરના સુખોપભોગ ને લાલનપાલન સિવાય—ત્યાં ૮૯ ટકા માણસો બીજું વિચારતા જ નથી. ખૂબ કમાઓ, ખૂબ એશઆરામથી રહો—અરે, Eat, drink and be marry. ખાઈ પી જલસા કરો. તેઓએ ભારતના મુનિ ચાર્વાકને બરાબર પચાવ્યા લાગે છે.’

‘તમારું માનવું કંઈક અંશે સાચું છે, કારણકે ત્યાં જીવવા માટે માણસે કમાવું જ પડે. તે માટેની તકો પણ ઘણી. બેકારી અને ભીખ બહુ જ ઓછાં. પુષ્તવચનાં બધાં જ કમાય.

અમે પૂછ્યું, ‘તમને ભારત કેવું લાગ્યું?’

મી. કોઠારીએ કહ્યું : ‘આમ તો ભારત મારી માતૃભૂમિ છે, પરંતુ છેલ્લા ૩૦-૩૫ વર્ષથી હું પરદેશ રહું છું. અહીં મને ગંદકી વધારે અને Civic sense ઓછી લાગે છે. વળી લોકોની ધર્મ વિષેની સંકુચિત માન્યતા, અને ચમત્કારોમાં વધુ પડતી શ્રદ્ધા મને અકળાવી મૂકે છે.’

મેં કહ્યું, ભારતના કેટલાક સાધુ સંતોના ચમત્કારોની કેટલીક વાતો વધારે પડતી અગર ઉપજાવી કાઢેલી લાગે, પરંતુ તેથી પ્રાચીન ઋષિમુનિઓની કે ઉચ્ચકોટિના આધ્યાત્મિક સંતોની બધી જ અનુભૂતિઓ ગપગોળા છે, એવું ના કહેવાય.

મારી આ વાત શ્રી કોઠારીભાઈ અને ઈલાબેનને ના ગમી. તેઓ બન્ને બોલી ઉઠ્યા—“તો વૈજ્ઞાનિક રીતે તમે કહો છો તે સાબિત કરી આપો તો જ અમે તે સ્વીકારીએ.”

તેઓની આવી દલીલ સાંભળી મને જરા હસવું આવ્યું. તેથી તેમને થોડી ભોઠપ જેવું લાગ્યું. મેં કહ્યું, “તમે જે વૈજ્ઞાનિકોએ કરેલા પ્રયોગોની વાત કરો છો, તે તમે જાતે કર્યા છે?”

“ના, કારણ તે માટે વિજ્ઞાન ભણવું પડે. પછી જ તેના પ્રયોગો કરી શકાય.

મેં કહ્યું, મારે પણ તમને આ જ કહેવાનું છે. જે વસ્તુનો અનુભવ તમે નથી કર્યો, તે માટે તમે ઉતાવળિયો અભિપ્રાય ના આપો. પછી મેં પૂછ્યું, “તમે કદી ઉપવાસો કર્યા છે? તપ કર્યું છે? પ્રભુપ્રેમના પરિણામે સાંસારિક સુખોનો ત્યાગ કર્યો છે? રાતોના ઉજાગરા કરી પ્રભુને પોકાર્યા છે?”

મારા પ્રશ્નોની ઝડી તેમના માટે નવી હતી. તેમણે નિખાલસતાથી કબૂલ્યું કે આમાંનું કશું તેમણે કર્યું નથી. તો મેં

તેઓને જણાવ્યું કે વિજ્ઞાનના પ્રયોગો કરવા માટે વિજ્ઞાન ભણવું પડે, તેમ જીવનમાં આધ્યાત્મિક અનુભૂતિ મેળવવી હોય તો તે માટે ઓછો પુરુષાર્થ નથી કરવો પડતો. સાચા અર્થમાં શ્રેયાર્થી બનવું પડે. એટલે આવી અનુભૂતોઓ થઈ શકે. ને તે સાચી છે, એમાં અમે શ્રદ્ધા ધરાવીએ છીએ.

‘તમને પોતાને એવો કોઈ અનુભવ ખરો? ઈલાબેને સીધો જ પ્રશ્ન કર્યો.’

મેં કહ્યું, ‘મારી એવી કોઈ ઊંચી અવસ્થા નથી, પરંતુ આવા તપસ્વી કેવા હોય તે અમે જોયા છે, જાણ્યા અને માણ્યા છે. અરે, એમની સાથે અમે જીવ્યા છીએ.’ શ્રી કોઠારીભાઈ તુરત બોલી ઊઠ્યા, ‘તો તે અમને પણ બતાવો.’

અમે કહ્યું, ‘અમારા ગુરુદેવ મહાત્મા શ્રી યોગેશ્વરજી આવા જ વિરલ ઈશ્વરદર્શી તપસ્વી સંત હતા. તેઓના તપના અમે સાક્ષી છીએ. હાલ તેઓ નથી. વીસેક વર્ષ પહેલાં તેઓએ પોતાના ભૌતિક દેહનો પરિત્યાગ કર્યો. પરંતુ અમારાં પૂ. મા સર્વેશ્વરી આજે પણ હયાત છે. તેઓનું તપ અને ત્યાગ આજે કોઈ પણ જોઈ અને જાણી શકે છે. તેમનું જીવન ખુલ્લી કિતાબ જેવું છે.

અમારી વાત સાંભળી શ્રી કોઠારીભાઈએ કહ્યું કે તપની વાત તો બાજુએ રહી, અમે એક દિવસ પણ ભૂખ્યા રહ્યા નથી. તો પછી જેમણે આખી જીંદગી તપી જે પ્રાપ્ત કર્યું હોય, તેમાં શંકા ના કરવી જોઈએ, તમારી એ વાત અમે સ્વીકારીએ છીએ.

તેઓની નિખાલસતા અમને સ્પર્શી ગઈ. પૂ. માના તપ વિષેની વાતો સાંભળી તેઓ આશ્ચર્ય પામ્યા. આ યુગમાં આવું

તપ કરનાર અમેરિકા, કેનેડા, ઈંગ્લેન્ડ બધે યાત્રા કરે છે. તે જાણી પૂ. મા વિષે વધારે અહોભાવ થયો. પ્રભુની ઈચ્છા હશે તો તમોને પણ પૂ. માનું પ્રત્યક્ષ દર્શન અવશ્ય થશે, એવો સધિયારો અમે તેમને આપ્યો ને પૂ. માનું વિદેશનું સરનામું આપ્યું.

તે પછી અમે ઈન્દુબેનને કહ્યું, પોતાની આધ્યાત્મિક અનુભૂતિઓ વિષે પૂજ્યશ્રીએ પોતાના એક પુસ્તક ‘અક્ષત’માં જે લખ્યું છે તે કેટલું બધું સાચું છે! આ રહ્યા તે શબ્દો :—

કેમ માનું?

મારા તમારી સાથેના સ્નેહસંબંધને તથા તમારા સાક્ષાત્કાર-ને એ લોકો વહેમમાં ખપાવે છે,

પરંતુ એમને ખબર નથી કે એ વહેમ નથી, વાસ્તવિકતા છે.

મારી તમારા અનુગ્રહને પરિણામે પ્રાપ્ત અનુભૂતિઓને એ લોકો મિથ્યા માને છે,

પરંતુ એમને ખબર નથી કે એ મિથ્યા નથી, સંપૂર્ણ સત્ય છે.

સમસ્ત જીવનને એમણે એશઆરામમાં ગાળ્યું છે; હજુ પણ ગાળી રહ્યા છે;

કેટલાં કુકર્મો કરીને એ કીર્તિવાળા થયા છે, ધનવાન બન્યા છે, સમૃદ્ધિના શિખર પર પહોંચ્યા છે;

અને મેં મારું સમસ્ત જીવન તમારા અનુગ્રહની આહુતિરૂપ બનાવીને એકાંતિક આરાધનામાં પસાર કર્યું છે;

હવે એ લોકો મારા તરફ મોં મચકોડીને કહે છે, આ તો વહેમ છે, વહેમને પોષણ છે!

પરંતુ એમની એવી આધાર વિનાની વાતને કેમ માનું?

જેમની સાથે એમને સ્વપ્ને પણ સંબંધ નથી,
જેમને માટે એમણે કદી પણ પુરુષાર્થ નથી કર્યો,
એવા અનુભૂતિના વિષયો પરના એમના અભિપ્રાયને,
અભિપ્રાય આપવાના એમના અધિકારને કેમ માનું?

મહાત્મા યોગેશ્વરજીની એ વાત સંપૂર્ણ સાચી છે કે જે માણસોએ મનની કે તનની કદી શુદ્ધિ પાળી નથી, પ્રભુપ્રાપ્તિ માટે એક પણ ઉપવાસ પણ કર્યો નથી, તેવા લોકો જ્યારે ઋષિમુનિ-ઓની કે સંત મહાત્માની આધ્યાત્મિક અનુભૂતિ-ઓને એક મનની કલ્પના ગણાવે—Mental Projection—ત્યારે થાય કે આવા લોકો ભલે ગમે તેવા વિદ્વાન હોય, તેમને તે વિષે અભિપ્રાય આપવાનો કોઈ અધિકાર નથી. આત્મિક અનુભૂતિઓ એ મન અને બુદ્ધિની પહોંચની બહાર છે. તે વાત તેઓ ભૂલી જાય છે.

શ્રી યોગેશ્વર કૃપા

❀ સંદીપ વેલ્ડીંગ વર્ક્સ ❀

ગ્રીલ, દરવાજા, તેમ જ મેઈન ગેટના સ્પેશ્યાલીસ્ટ

તેમ જ

દરેક જાતનું રીપેરીંગ કામ કરનાર.

મોટી બંગલા, ઉમરા જકાત નાકા પાસે, સુરત-૩૯૫૦૦૭

ફોન : (૦૨૬૧) ૨૨૫૪૯૮૨, ૨૨૫૮૮૦૪

ઈશ્વર પ્રણિધાન

મૂકેશ નટવરભાઈ પટેલ

આપણા સદ્ગુરુદેવ શ્રી યોગેશ્વરપ્રભુએ ‘ઈશ્વરપ્રણિધાન’ શબ્દ વાપરેલો છે. એ શબ્દ અમને જાણે પ્રેરણા આપતો હોય તેમ કંઈ કહી રહ્યો છે એવું મને સતત લાગ્યા કરતું હતું. એટલે અમે એ શબ્દની શોધ કરી અને એના વિશે જાણવાનો પ્રયત્ન કર્યો. જે આ મુજબ હતો.

ઈશ્વર પ્રણિધાન એટલે ‘ઈશ્વર પર અખંડ અને અનંત શ્રદ્ધા, ઈશ્વરની અખંડ અને અનંત ભક્તિ, એમાં કદી કોઈ કારણોસર ઓટ આવવી જોઈએ નહીં.’ ઈશ્વરને સર્વસમર્પણ.

‘એકધારી એકરસ થઈ શ્રદ્ધા અને ભક્તિ થવી જોઈએ. સર્વ સ્થળે, સર્વ કાળે અથવા તો સર્વ પ્રકારની પરિસ્થિતિમાં પણ અને સઘળા સંજોગોમાં પણ (શ્રદ્ધા અને ભક્તિ) અડગ અને અચલ રહેવી જોઈએ.’ તેને ઈશ્વર પ્રણિધાન કહેવાય છે.

ઈશ્વર પ્રણિધાનની સાચી કસોટી બે પરિસ્થિતિમાં થાય છે. (૧) સાનુકૂળ અને (૨) પ્રતિકૂળ, પ્રતિકૂળ પરિસ્થિતિમાં કે વિપરિત વાતાવરણમાં આપણા આ જીવનનો પ્રવાસ ધાર્યા કરતાં વિપરિત થઈ જાય છે.

એ જીવનનો પ્રવાસ ધાર્યા જેટલો સરળ, સ્વચ્છ, સુરક્ષિત કે સુખમય અને નિષ્કંટક નથી હોતો. એમાં વિપત્તિ, વિપરીતતા, વિષાદ, વ્યથા, ભય, ચિંતા અને વિરોધ સતત પેદા થયા કરે છે. એવા સમયે આપણા જેવા સામાન્ય માણસનું મન સતત મૂંઝાય છે. અરે, સતત વ્યથા અનુભવે છે, સતત

ભય જેવું લાગ્યા કરે છે. સતત ચિંતા જેવું લાગ્યા કરે છે. અરે, કેટલીકવાર જીવનની પોતાની શ્રદ્ધા ડગી જાય છે અને આપણે ઈશ્વર કે (આપણે ગુરુ કરેલા હોય તો) તે, ગુરુ પરની શ્રદ્ધા પણ ખોઈ બેસીએ છીએ.

આ વસ્તુ અમે અમારા જીવનમાં પણ જોઈ છે, અને અનુભવ્યું પણ છે. વળી સંસારમાં પણ એનો સતત અનુભવ કરીએ છીએ.

અમારા જીવનમાં પણ આવી વિપરિત પરિસ્થિતિ આવી. અરે, અમારા પરિવારમાં પણ જબરદસ્ત કહો તેવી વિપરિત અને ભયંકર પરિસ્થિતિ પેદા થઈ, આપ સૌ સાક્ષી છો. તો એવે વખતે ઈશ્વર પ્રણિધાનથી ઘણી મોટી મદદ મળી, એ ઈશ્વર પ્રણિધાનની ભાવના મનને સ્વસ્થ, સ્થિર અને ઈશ્વર-પરાયણ રાખવામાં સહાયરૂપ થઈ. જે કોઈ ભક્ત ઈશ્વરપરા-યણ હશે એને જો એ ભક્ત-ની ઈશ્વર કે ગુરુદેવ પ્રત્યેની સાચી ભક્તિ હશે તો, ભક્તિથી ભરપૂર તે ભક્ત, સદાને માટે એવું સમજશે કે પ્રભુ મારા છે, અને હું પ્રભુનો છું. હું પૂ. માનો છું અને પૂ. મા મારાં છે.

અરે, પ્રભુ મારા શાશ્વત સંરક્ષક છે. પૂ. મા મારાં શાશ્વત સાથી છે. એમની છત્રછાયામાં મારું જીવન કે મારા પરિવારનું જીવન સદાને માટે સલામત છે. પછી મારે ચિંતા નથી કરવાની, મારે ભયભીત નથી થવાનું. મારી રક્ષા કે મારા પરિવારની રક્ષા તો મારા પ્રભુ સતત કરે છે, અને કરતા જ રહેશે. એ જ પ્રભુ સાચા સાથી બનીને મારી સતત રક્ષા કર્યા કરે છે. નિત્ય નિરંતર રક્ષા કર્યા કરે છે. હું કદી ક્યાં એકલો છું? હું એકલો પડવાનો પણ નથી.

પૂ. માએ અમને તો લખીને આપ્યું છે “તમે ક્યાં એકલા છો? અમે તમારી પાસે ને સાથે છીએ જ.” જે કાંઈ થશે, જે કાંઈ કરશે અથવા તો જે કાંઈ કરે છે, તે મારા મંગલને માટે જ છે. એ કદી મારું અમંગલ કરી જ ન શકે. સંસારના માતા—પિતા પોતાના પુત્રનું અમંગલ સ્વપ્નમાં પણ નથી કરી શકતાં. તો પછી આ તો સમસ્ત સૃષ્ટિના સ્વામી છે. એ મારું અમંગલ કઈ રીતે કરી શકે? એટલે પ્રભુએ જે શબ્દ વાપર્યો છે તે ખૂબ જ અગત્યનો, સમજવા જેવો, અને વિચારવા જેવો છે. આ વાત અમે અમારા અંગત જીવન અને પરિવારના સભ્યોના જીવનમાં પ્રત્યક્ષ અનુભવી છે.

ઈશ્વરના શ્રી ચરણોમાં સર્વસમર્પણ

સર્વસમર્પણ એટલે ઈશ્વરના થઈને રહેવું. એવું કહેવાય છે કે ઈશ્વરને માટે આપેલો ભોગ કદી નકામો જતો નથી. (એક ખોટા કર્મનો જો હિસાબ થતો હોય તો સાચા કે સત્કર્મનો હિસાબ કેમ ન થાય?)

ઈશ્વરના ચરણોમાં અર્પણ કરેલી કોઈયે વસ્તુ નિષ્ફળ જતી નથી. એ પછી સાધારણ કેમ ન હોય, તો પણ એ અ-સાધારણ બનીને ઊગી નીકળે છે. બીજ ઘણું નાનું હોય છે પણ તેમાંથી જે વિરાટ વૃક્ષની રચના થાય છે. તેમ ભક્તનું ભાવબીજ પણ ભલે નાનું હોય તોપણ તેમાંથી વિશાળ સંસારનું નિર્માણ થાય છે.

ફક્ત બીજ ભાવવાળું હોવું જોઈએ. એટલે કે ભક્તના (સમર્પણ)ને ભાવની પાછળ પ્રેમ હોવો જોઈએ. તો તેની મજા જુદી જ હોય છે. એમાં આનંદ જ આનંદ હોય છે. આ વાત ભૂલવાની નથી.

જે ભક્ત કે સાધક આ વાતને ભૂલી જાય છે તે ઈશ્વરની કૃપાથી વંચિત રહી જાય છે. ઈશ્વરની કૃપાના રહસ્યને તે સમજી શકતો નથી.

આત્મદર્શી છે તે પોતાનો આત્મા જ તૂટ છે, ને આત્મા જ શાન્તિ, સુખ, રસ અને આનંદ અનુભવે છે તેને બનતાંસુધી બહારના કોઈ પણ પદાર્થની ઈચ્છા થતી નથી. છતાં કોઈ કારણે એવી ઈચ્છા થાય તો તે પ્રભુ પૂરી કરી દે છે. યોગેશ્વરજી

અધ્યાત્મ રજત જયંતિ વર્ષના અભિનંદન

✱ સ્થાપત્ય કન્સ્ટ્રક્શન ✱

પ્રો. મનીષ હરિભાઈ ભોજાણી,

બિલ્ડર્સ એન્ડ ડેવલપર્સ,

મધુર કોમ્પ્લેક્સ, શનાળા રોડ, મહારાજા ટાઈલ્સ સામે,

મોરબી-૩૬૩૬૪૧.

ફોન : (ઓફિસ) ૨૨૧૩૮૧, (રહેઠાણ) ૨૩૦૨૨૨, ૨૨૬૯૦૩

તૈત્તિરીય ઉપનિષદ્ (૨)

પૂ. યોગેશ્વરજી

(૨) આત્માર દર્શન

હા. આ અલૌકિક જ્ઞાનામૃતનું મંથન કરનારા એ ઋષિવરો જ છે. તેમની જ સાધના, કૃપા, લોકસંગ્રહની ભાવના ને અનુકંપાનું આ પરિણામ છે. હજારો વરસોથી હજારો લોકો અંતરને આરામ આપનારા ને આત્માને અમરતા દેનારા આ અમૃતનો આસ્વાદ લીધા કરે છે ને હજી પણ બીજાં હજારો વરસો સુધી લીધા કરશે. તે માટે એ પ્રાતઃસ્મરણીય ઋષિવરોનો આપણે જેટલો ઉપકાર માનીએ એટલો ઓછો છે. તેમને તો આપણા આત્માર દર્શનની કે ઉપકારના પ્રાકટ્યની કાંઈ જ પડી નથી. સૂરજ સમસ્ત સંસારને પ્રકાશ પહોંચાડે છે, ને તેનાથી કરોડો જીવોનું કેટલીય રીતે કલ્યાણ થાય છે. પરંતુ તે વસ્તુ તેને માટે તદ્દન સ્વાભાવિક હોવાથી તે માટે તેને કોઈ વિશેષ યશ કે પૂજાની જરૂર નથી હોતી. તેનું જીવન જ તે માટે છે. નદી પણ પોતાની રીતે વહે જાય છે. વહેવું તે તેનો સહજ સ્વભાવ છે. તેનો લાભ લઈને લાખો તરસ મટાડે છે ને જમીનને રસવતી કરીને અનાજ પણ ઉગાડે છે. તેને પણ પોતાના એ સહજ કર્મના બદલામાં આત્મારની અભિવ્યક્તિની ઈચ્છા નથી હોતી. છતાં લોકો સૂર્ય ને સરિતાની આરતી ઉતારે છે ને સ્તુતિ કરે છે. તેમની શક્તિ, સંપત્તિ ને ઉપકારકતાનો વિચાર કરીને તેમની પ્રત્યે એક યા બીજી રીતે પોતાના અંતરને ઠાલવે છે. જે ઋષિવરોની વાત આપણે કરી રહ્યા છીએ તેમને પણ કોઈ યશ

કે સ્તુતિની કામના નથી. પરહિત તો તેમના સ્વભાવના કણે-કણમાં ભળી ગયેલી વસ્તુ છે. છતાં આપણી શોભા વિવેકી બનવામાં ને વિવેકને વ્યક્ત કરવામાં છે. જેની દ્વારા આપણને સાધારણ લાભ થાય તેને પણ આપણે સ્નેહ ને સન્માનની નજરે જોઈએ છીએ. તો તેમણે આપેલો લાભ તો ઘણો મોટો છે. સંસારની મોટામાં મોટી સંપત્તિ ને સુખસાહ્યબી પણ તેની આગળ ગૌણ બની જાય છે ને કંઈ જ વિસાતમાં નથી. તેને માટે આપણે તેમનાં ગુણગાન ગાઈએ, તેમને પૂજીએ, તેમને સ્નેહ ને સન્માનના ઉત્તમ અધિકારી સમજીએ ને તેમનો આત્માર માનીએ તે બરાબર જ છે. તેમાં વધારે પડતું, અતિશયતાભર્યું કે ખોટું કાંઈ જ નથી. ઉપનિષદના અમૃતનો આસ્વાદ જેમને સીધેસીધો જ પ્રાપ્ત થયો છે ને એ પ્રાતઃસ્મરણીય મહાપુરુષોની પાસે બેસવાના જે અધિકારી થયા છે તેમણે પણ ઉપનિષદમાં પોતાના સંતોષ ને આત્મારદર્શનને માટે તેમની પ્રશસ્તિ કરી છે. તો પછી આપણે તો કરીએ જ તેમાં શી નવાઈ? તે પરમાત્મદર્શી મહાપુરુષોને આપણા નમસ્કાર છે. એમનાં પવિત્ર ચરણોમાં અનેકાનેક પ્રણામ છે. એમના આશીર્વાદ આપણા પર ઊતરે એવી આપણી ઈચ્છા છે. તેમના જીવનમાંથી પદાર્થપાઠ શીખીને આપણે પણ પરમાત્મદર્શી થઈએ ને આપણું તેમ જ બીજાનું મંગલ કરીએ એમાં આપણી શોભા છે.

આજે ચારે તરફ કર્મ, કર્મ ને કર્મ તથા સેવાનો નાદ સંભળાય છે ને જીવનના છેલ્લા શ્વાસસુધી કર્મ કરતા રહેવાની ફિલસૂફીનો ફેલાવો થાય છે; પરંતુ માણસે કેવળ કર્મકંઠ થવાની કે જીવનભર યંત્રમય બનીને કર્મ કરવાની જરૂર નથી. કર્મ સારી ને ઉપયોગી વસ્તુ છે પણ તે જીવનશુદ્ધિમાં મદદરૂપ થવું

જોઈએ. વળી પરમાત્માની પાસે પહોંચાડનારું હોવું જોઈએ. તે માટે લૌકિક કર્મમાં ગળાબૂડ ડૂબવાની વૃત્તિથી બચીને માણસે થોડુંક પણ સાધનાત્મક કર્મ કરતાં શીખવું જોઈએ. થોડો વખત પણ શાંતિપૂર્વક બેસીને જીવનનું નિરીક્ષણ કરતાં ને જીવનની શુદ્ધિ ને પ્રગતિ માટે ચિંતન કરતાં શીખવું જોઈએ. તો જ જીવનમાં પ્રાણ પેદા થાય ને જડતા દૂર થાય, તે માટે શાંતિ ને એકાંતસેવનની ઓછી જરૂર નથી. આજના કોલાહલભર્યા જીવનમાં પણ તેનો લાભ લેતાં શીખવું પડશે. સંસારની બાહ્ય સમૃદ્ધિની સાથેસાથે માનવનો પોતાનો પણ અંતરંગ વિકાસ નહિ થાય ને માનવ સાચા અર્થમાં માનવ નહિ બને, તો સંસાર સુખશાંતિમય નહીં બની શકે એ નક્કી છે. ○

વિષયોમાંથી બને તેટલું મન ઉપરામ કરીને વિષયો-
ના ઉપભોગમાં વેડફાઈ જતી શક્તિને સાધકે આત્મોન્નતિ-
ના કાર્યમાં પ્રયોજવી જોઈએ. વૈરાગ્ય વગર આવી ઉપ-
રામતા પ્રાપ્ત થતી નથી. —યોગેશ્વરજી

ફોન : દુકાન : ૨૨૫૮૮૧૨ ઘર : ૨૬૬૪૦૭૮

મોબાઈલ : ૩૧૧૦૩૦૪

દીપક સી. મહેતા

❖ કૃષ્ણા ફિલ્મ્સ એન્ડ સ્ટુડિઓ ❖

૧, શ્યામ એપાર્ટમેન્ટ, કાકડીઆ કોમ્પ્લેક્ષ પાસે,
ઘોડદોડ રોડ, સુરત-૩૯૫૦૦૧

સ્વર્ગારોહણમાં

પૂ. શ્રીના જન્મદિનની સરસ ઉજવણી

તંત્રી

તા. ૧૫ ઓગસ્ટ એટલે ભારતની આઝાદીનું પર્વ તો ખરું. સાથે સાથે શ્રી યોગેશ્વરજી અને પૂ. મા સર્વેશ્વરીના આધ્યાત્મિક પરિવારો માટે પૂ. ગુરુદેવનો પ્રાકટ્યદિન પણ ખરો. એટલે પૂ. શ્રીના જન્મોત્સવની સાથે આઝાદીપર્વની ખુશાલી પણ ઉજવે.

આ દિવસે અંબાજીના સ્વર્ગારોહણમાં યોમાસાના ભારે વરસાદ છતાંય સર્વમંગલ ટ્રસ્ટના નિમંત્રણને માન આપી, સો જેટલા સાધક ભાઈબેનો ભેગા થયાં હતાં. શ્રી સિદ્ધાર્થભાઈની સાથે મળીને આગલી રાતે જ સમગ્ર સ્વર્ગારોહણ તીર્થને પૂ. માના નામવાળાં તોરણોથી શણગારી દીધું હતું, તો યોગ-શૈવલ્યમ્ હોલને પણ ત્રિરંગા રાષ્ટ્રીય ધ્વજોથી અને બીજા તોરણોવડે સુશોભિત બનાવ્યો હતો.

આ મંગલદિનની ઉજવણીનો પ્રારંભ સવારની પ્રભાત-ફેરીથી થયો હતો. તે વખતે આનંદની ખુશાલી સમો ઝરમર ઝરમર વરસાદ વરસી રહ્યો હતો. બાવનીઓ અને બીજા સ્તુતિગાન પછી પ્રણામોનો કાર્યક્રમ આરંભાયો. તેમાં સહુએ ઉત્સાહપૂર્વક ભાગ લીધો. પૂ. માની બેઠકને તેઓ પ્રત્યક્ષ હોય તે રીતે સજાવાઈ હતી. તો પૂ. શ્રીના જન્મદિનને વધાવતું સુંદર લખાણ પૂ. શ્રીના સ્વરૂપ આગળ અંગ્રેજીમાં મૂકવામાં આવ્યું હતું. તેના શબ્દો હતા Happy Birthday to Dear Yogeshwar Prabhu. 15-08-2004

આ આધ્યાત્મિક ભાવ સાથે રાષ્ટ્રીય ભાવને જોડી દઈને કુટિયા આગળના સ્તંભ ઉપર ધ્વજવંદન મેનેજર શ્રી ઘનશ્યામ દેસાઈના હસ્તે કરાવવામાં આવ્યું હતું. શ્રી કલ્યાણે તેનું માર્ગ-દર્શન કર્યું હતું, તો શ્રી નિલેશભાઈ ટેલર, અજયભાઈ કલોલા, શ્રી પંડિતજી, શ્રી પરસોત્તમભાઈ કાલરિયા, શ્રી દમયંતીબેન, જયુબેન, મીરાંબેન, જયશ્રીબેન વગેરેએ પણ રાષ્ટ્રીય ગીતો ખૂબ ભાવ અને ઉમંગ સાથે ગાયાં હતાં. એટલું જ નહિ, પરંતુ બધા યુવાન સાધક ભાઈબહેનોએ પોતાની પ્રસન્નતા—આનંદ-વિભોર બની નાચીને વ્યક્ત કરી હતી. આ ક્ષણે સમગ્ર વાતાવરણ રાષ્ટ્રીય ભાવથી છવાઈ ગયું હતું. પૂ. શ્રીની ઉત્કટ રાષ્ટ્રભાવનાને લક્ષમાં લઈને પૂ. શ્રીની ધૂનોને પણ આ પ્રસંગે ગાનમાં વણી લેવામાં આવી હતી.

તે પછીનો સમગ્ર કાર્યક્રમ પૂ. શ્રીના પ્રાકટ્યને અભિવ્યક્ત કરતો રહ્યો. શ્રી રાજુભાઈ જાનીની સૂચના પ્રમાણે પૂ. શ્રીના સ્વરૂપને પ્રાર્થના હોલમાંથી ખૂબ ભાવપૂર્વક સરઘસાકારે, હોલમાં લાવીને ખાસ શણગારેલ પાલખીમાં પધરાવવામાં આવ્યો. તે પછી સંકીર્તન સાથે સ્વર્ગારોહણ તીર્થમાં પાંચ પ્રદક્ષિણાઓ દ્વારા—દરેક સાધકને પૂ. શ્રીના આ સ્વરૂપને ખત્મે ઉંચકવાનો લ્હાવો પ્રાપ્ત થયો. તે બદલ શ્રી રાજુભાઈએ ઉપસ્થિત સાધકોને પૂ. માની પ્રસન્નતા ખાતર ખાસ એક નાનકડા નિયમનો શુભ સંકલ્પ—૮૦ દિવસ માટે (તા. ૧૫ ઓગસ્ટથી ૧૩ નવેમ્બર-સુધી) કરવા અનુરોધ કર્યો. પોતે લીધેલ નિયમના પાલનના પોતે જ ચોકીદાર બનવાનું તેઓએ જણાવ્યું.

પ્રદક્ષિણા પછી હોલના મધ્યભાગમાં પૂ. શ્રીના સ્વરૂપને એક ખાસ મઝાના શણગારેલા હીંચકામાં પધરાવવામાં આવ્યું.

આ વખતે પૂ. શ્રી માના સ્વરૂપને પણ યોગતીર્થમાંથી લાવી તેઓની બેઠક ઉપર સાધક ભાઈબેનોએ ખાસ પધરાવ્યું. પૂ. શ્રીની આ ઉજવણી ભલેને પૂ. મા પોતાના આ સ્વરૂપદ્વારા નિહાળતાં—એવો ભાવ સહુ સાધકોનો હતો.

પ્રભુના પારણા સમા આ હીંચકાને ગરબાઓ ગાતાં ગાતાં— પૂ. શ્રીને ઝુલાવવાનો લાભ સહુ સાધકોએ—બહેનો અને ભાઈ-ઓએ લીધો. શ્રી પંડિતજીએ પૂ. શ્રીના પ્રાકટ્યનિમિત્તે રચેલ ગીતને હાલરડા તરીકે ગાઈને સમગ્ર વાતાવરણને આનંદથી ભરી દીધું.

આપણા ગુરુદેવ આપણા પ્રભુ જ છે. આપણે માટે તે આપણા કૃષ્ણ જ છે. એટલે કૃષ્ણાષ્ટમી પ્રસંગે કરાતી મટકી-ફોડનો કાર્યક્રમ પણ આયોજકોએ ખાસ ગોઠવ્યો હતો. પાંચ મટકીઓ ઊંચે બાંધવામાં આવી હતી. તેમાંની ત્રણ ભાઈઓએ અને બે બહેનોએ ફોડવાની. ભારે હરિફાઈના ઉત્તેજનાપૂર્ણ વાતાવરણમાં આ કાર્યક્રમ સંપન્ન થયો. મટકીઓમાંથી ચારમાં સૂકો મેવો વગેરે હતાં તો એકમાં માત્ર લોટ હતો; જે ફૂટતાં જોડાયેલ સાધકોને તેની પ્રસાદી પ્રાપ્ત થઈ! એક રમૂજભર્યું દ્રશ્ય ખુંડું થઈ ગયું!

પૂ. શ્રીની અમૃતવાણીના શ્રવણવિના આ ઉજવણી અધૂરી જ ગણાય. આજે પૂ. શ્રીનું ભક્તિયોગ ઉપરનું સરસ કેસેટ પ્રવચન મૂકવામાં આવ્યું. તેમાં પૂ. શ્રીએ સાચા ભક્તના લક્ષણો કેવા હોય તેનું દર્શન ગીતાના ૧૨ મા અધ્યાયના શ્લોકોની સમજદ્વારા કરાવ્યું. તો સાથે સાથે ઉમેર્યું કે સ્વરૂપના સાક્ષાત્કાર સાથે પરમાત્મતત્ત્વ જે સમગ્ર સંસારમાં વ્યાપક છે, તેનું દર્શન પણ સાધકે કરવું જોઈએ, આત્મવિચારદ્વારા પણ

આત્માનું દર્શન શક્ય બને છે. પ્રભુપ્રાપ્તિના પ્રયાસોમાં પ્રભુના લીલા પ્રસંગો કે કથાવાર્તાઓના શ્રવણથી પણ મન પ્રભુપ્રાપ્તિ માટે, પ્રેમ જાગતાં વ્યાકુળ બને છે. ને છેવટે વિરહ પરાકાષ્ટાએ પહોંચતાં પ્રભુનું દર્શન થાય છે.

કયો માર્ગ પ્રભુપ્રાપ્તિ માટે પસંદ કરવો તે દરેક વ્યક્તિએ પોતાની રૂચિને લક્ષમાં લઈને કરવો જોઈએ. પ્રભુપ્રાપ્તિ માટે જ્ઞાન, ભક્તિ, યોગ અને કર્મના માર્ગો છે. આ બધા ભલે ભિન્ન ભિન્ન લાગતા હોય, પરંતુ આખરે એક પ્રભુમાં જ મળી જાય છે.

પ. પૂ. મા શ્રી સર્વેશ્વરીની સાધના ખૂબ ઉત્કટ હતી, તેથી તો તેઓ સંસારમાં રહી જ ના શક્યાં, એ વાત પણ પૂ. શ્રીએ સમજાવી. આદર્શ ભક્તને સમજવા માટે આપણાં શાસ્ત્રોને સમજવાં જોઈએ. સંસ્કૃતભાષાનું જ્ઞાન તે સમજવામાં જરૂરથી મદદરૂપ થાય.

જીવનમાં જે કંઈ છે તે પ્રભુને સમર્પિત કરી દેવું, પછી ભલે સમાજપ્રત્યે અભિમુખ થઈએ, પરંતુ ધ્યાન તો એક પ્રભુનું જ ધરીએ, આ વાત તેઓશ્રીએ સવિસ્તર સમજાવી.

આજના દિવસનું મિષ્ટભોજન વડોદરાના શ્રી મંજુલાબેન ભાવસાર અને શ્રી સરોજબેન ભાવસારના પરિવાર તરફથી આપવામાં આવ્યું હતું. સાધકોએ તેનાથી પરિતૃપ્તિ અનુભવી, તેઓનો આભાર માન્યો હતો.

આ કાર્યક્રમમાં સર્વમંગલ ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટીઓ શ્રી વિજયભાઈ કનેરિયા, શ્રી બિપિનભાઈ તન્ના, શ્રી રેવાશંકરભાઈ પુરોહિત ઉપરાંત શ્રી શાંતિભાઈ કનેરિયા, શ્રી જે. કે. ઉપરાંત, સુરત, વડોદરા, અમદાવાદ, રાજકોટ, ભાવનગર, મોરબી વગેરેના સાધક ભાઈબહેનો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. જો કે પ. પૂ. માની ઉપસ્થિતિનો અભાવ સહુને અંતરમાં અનુભવાતો હતો.

પુસ્તક અવલોકન—જેવું અગ્ર તેવું તન

તંત્રી

[લેખક : ડો. હિમાંશુ પાઠક, પ્રાપ્તિસ્થાન : યોગકૈવલ્યમ્, સરદારપુલ પાસે, જૂની પાણીની ટાંકી પાછળ, જલભવન લેન, અડાજણ રોડ, સુરત-૯. કિંમત રૂ. ૬૦/ (ટપાલ ખર્ચ અલગ)]

આજે વિજ્ઞાનયુગમાં દુનિયા ઘણી સાંકડી થઈ ગઈ છે. એટલે અગાઉના જમાનામાં જે શક્ય ન હતું તેટલું અનેક લોકોને પરસ્પર મળવાનું વધી ગયું છે. આખી દુનિયામાં જો શાકાહારી લોકો ખાસ કરી વિશેષ હોય તો તે ભારતના ગુજરાત કે દક્ષિણ ભારતમાં સૌથી વધુ છે. બાકી બધા જ દુનિયાના દેશોમાં—ખાસ કરી ક્રિસ્ચિયન અને મુસલમાન દેશોમાં—માંસાહાર વ્યાપક પ્રમાણમાં એક યા બીજા સ્વરૂપે પ્રચલિત છે. એવી પણ એક માન્યતા લોકોમાં પ્રચલિત છે કે માંસાહારી લોકો વધારે શક્તિશાળી હોય છે. લેખકે આ પુસ્તકમાં વૈજ્ઞાનિક ઢબે માંસાહારની તુલના આપણા મગ સાથે વિગતે છણાવટ કરી, તે કેવી રીતે ઉત્તમ છે, તે બતાવ્યું છે.

તેવી જ વાત મેંદો, ખાંડ, મીઠું ને તેલનો વધુ વપરાશ તથા ઠંડા પીણાં કેવા હાનિકારક છે તે બતાવ્યું. આપણા આરોગ્યને આપણી ખોરાકની ટેવો સાથે સીધો સંબંધ છે. એટલે દરેક જાગ્રત માણસે આ પુસ્તક ખરીદી વાંચવા જેવું છે, એટલું જ નહિ, પરંતુ આજની યુવાન પેઢીને અનેક અનિષ્ટોથી બચાવવી હોય તો તેને શાળા કે કોલેજોના અભ્યાસક્રમમાં સમાવી પણ શકાય.

આ પુસ્તક સ્વર્ગારોહણ અંબાજીના પુસ્તક વિચારકેન્દ્ર પરથી પણ મળી શકે છે. સારા કાગળોપર છપાયેલું આ પુસ્તક વસાવાજેવું છે.

○

રસેશ્વરી

(ગતાંકથી ચાલુ)

શ્રી યોગેશ્વરજી

જન્મોત્સવ

એ શબ્દો સાંભળીને કંસનું કાળજું કંપી રહ્યું.

એણે ઉન્મત્તની જેમ ઉપર જોયું તો એ સામાન્ય દેખાતી અસામાન્ય કન્યા અલૌકિક રૂપ ધારણ કરીને ઊભી હતી.

એ આ પૃથ્વીની નિવાસિની ના લાગી પરંતુ કોઈક દિવ્ય-લોકની પ્રવાસિની દેખાવા માંડી.

એના અંગમાંથી પ્રકાશ પ્રકટયો અને જોતજોતામાં એ કન્યા એમાં વિલીન થઈ ગઈ.

એ ઘટનાથી કંસ વિચારમાં પડી ગયો.

એના પરિચારકો પણ વિસ્મિત બન્યા.

દેવકી અને વસુદેવના આશ્ચર્ય અને આનંદનો પણ અંત ના રહ્યો.

એમને ખાતરી થઈ કે એ અલૌકિક કન્યા મહામાયાના અવતારરૂપ જ હતી, ને વિશ્વના કલ્યાણકાર્યમાં મદદરૂપ થવા માટે પ્રકટ થયેલી.

કંસના મુખમંડળ પરનું સ્મિત જોતજોતામાં ઊડી ગયું.

એના અંતરમાં આશંકા પેદા થઈ.

તો પણ એણે અહંકારથી ઉન્મત બનીને કહેવા માંડ્યું :

‘આ છોકરીના રૂપમાં કોઈ પ્રેતયોનિનો અમંગલ આત્મા પ્રકટ થયો લાગે છે. એવા માયાવી આત્માઓ ઈચ્છાનુસાર રૂપ

ધારણ કરવામાં કુશળ હોય છે. એમનાં વચનો જરાપણ વિશ્વસનીય નથી હોતાં. એ લોકોને હંમેશાં ભળતા માર્ગે જ દોરતા હોય છે. એ ધાકધમકી આપવામાં, શંકાકુશંકાઓને જગાવવામાં ને હેરાન કરવામાં રસ લે છે. મને એણે એક પ્રકારની મોટી ધમકી જ આપી છે. પરંતુ એની ધમકીની અસર મને લગાર પણ નથી થવાની. હું બધી જાતની ધમકીઓને પહોંચી વળવા પૂરેપૂરો તૈયાર છું.’

કંસે અટ્ટહાસ કરીને કહ્યું :

‘મને મારવા માટે પેદા થયેલા બાળકની કેવી કરુણ દુર્દશા થઈ? મને મારતાં પહેલાં એનો પોતાનો જ નાશ થયો. મારું ભાગ્ય એવું અનેરું છે કે કોઈ મારો વાળ પણ વાંકો ના કરી શકે. મને તો લાગે છે કે મારું મૃત્યુ જ નથી થવાનું. હું અમર છું.’

વસુદેવ તેમ જ દેવકી પર એ અસાધારણ ઘટનાની અસર ઘણી ભારે થઈ.

‘દેવકી!’ વસુદેવે જણાવ્યું : ‘એ અદ્ભુત શિશુના જન્મથી આપણું જીવન સાચેસાચ ધન્ય બની ગયું. કારાગારનો આપણો અતિશય કષ્ટમય નિવાસ સાર્થક અથવા સફળ થયો. પરમ-કૃપાળુ પ્રેમમૂર્તિ પરમાત્મા સ્વયં આપણે ત્યાં પુત્રરૂપે પ્રકટ થયા એવું અધિક ઉત્તમ સૌભાગ્ય બીજું કયું હોઈ શકે?’

દેવકી બોલી :

‘એમનો જન્મ તો અદ્ભુત છે જ, પરંતુ જન્મ પછીનું કર્મ પણ એટલું જ અદ્ભુત છે. કેવી સરળતાથી એ ગોકુલમાં પહોંચી ગયા? એમણે કેવી અલૌકિક રીતે પોતાનો માર્ગ કર્યો? કંસ ભયંકર મિથ્યાભિમાનમાં મત્ત છે પરંતુ એને શી ખબર કે એનો નાશ કરવા માટે પ્રકટેલી શક્તિ તો સલામતીપૂર્વક

સપ્ટેમ્બર : ૨૦૦૪

૫૫

ગોકુલમાં પહોંચી ગઈ છે? એને એની ભૂલેચૂકે પણ ખબર ના પડે એનું ધ્યાન રાખવું પડશે.’

‘આપણે એનું ધ્યાન શું રાખવાનાં હતાં?’ વસુદેવ વિશ્વાસ-પૂર્વક બોલ્યા : ‘બ્રહ્માંડનું સર્જન, પાલન તેમ જ નિયમન કરનારી એ પરમશક્તિ પોતે જ પોતાનું ધ્યાન રાખી લેશે. પોતાના પ્રાકૃત્યની પાછળ જે સર્વોત્તમ પ્રયોજન છે તે પ્રયોજનની સિદ્ધિ પણ એ જ કરશે. એની શક્તિ કેટલી બધી અનેરી છે એનો અનુભવ અત્યાર સુધી મને થઈ ચૂક્યો છે. એના સ્મરણમાત્રથી જ મારો પ્રાણ પુલકિત બની જાય છે ને મને રોમાંચ થાય છે. જે સ્વલ્પ શક્તિનું મને દર્શન થયું છે એને યાદ કરીને હૃદય ગદ્ગદ્ બની જાય છે. બીજા કોઈએ મારી આગળ એનું વર્ણન કર્યું હોત તો હું એને માનત પણ નહિ, પરંતુ આનો અનુભવ તો મેં પોતે કર્યો છે. એવું ધન્ય દર્શન તો મેં મારા સમગ્ર જીવનમાં કદાપિ નથી કર્યું.’

નંદ અને યશોદાને સવારે જ્યારે માહિતી મળી કે પોતાને પુત્રરત્નની પ્રાપ્તિ થઈ છે ત્યારે એમની પ્રસન્નતા પરાકાષ્ટા પર પહોંચી ગઈ.

પુત્રની ઝાંખી કરીને એ બંને કૃતાર્થતાનો અનુભવ કરવા લાગ્યાં.

આટલા લાંબા વખત પછી—સુદીર્ઘ લગ્નજીવનને અંતે, એમને પોતાનું જીવન સાર્થક થયેલું લાગ્યું.

એમનાં લોચન હર્ષાશ્રુથી છલકાઈ ગયાં.

એમણે જીવનના એ અમૂલ્ય, ઉત્તમોત્તમ, આશીર્વાદરૂપ, અવસર બદલ ઈશ્વરનો આભાર માન્યો.

એ ધન્ય અવસરને ઈશ્વરના અસાધારણ અનુગ્રહરૂપ માન્યો.

૫૬

અધ્યાત્મ

એમને લાગ્યું કે એમની ઉપર દેવતાઓ અને સિદ્ધોની દૈવી કૃપાદષ્ટિ થઈ. એના વિના એવા સુંદર અદ્ભુત શિશુની પ્રાપ્તિ કેવી રીતે થઈ શકે?

નંદ અને યશોદા એ વિચક્ષણ પુત્રને જોઈને ધરાતાં નહિ.

એમનાં અંતર અવર્ણનીય આનંદનો અનુભવ કરવા લાગ્યાં.

એ દૈવી પુત્રરત્નને પેખીને એમને લાગ્યું કે એમના સમાન સુખી અને સંપત્તિશાળી દંપતી સંસારમાં કોઈ જ નહિ હોય.

એ પુત્ર પોતાનો પુત્ર નથી એની કલ્પના પણ એમને ક્યાંથી હોય? (ક્રમશઃ)

ઈન્દ્રિયોના સંયમવિના આધ્યાત્મમાર્ગે કદી આગળ વધી શકાતું નથી. — યોગેશ્વરજી

ઘર : ૨૪૬૩૪૩૧

ઓફિસ : ૨૩૬૨૪૩૭

: ૨૪૮૦૪૨૮

: ૨૩૬૦૩૭૬

ખેતીની સિંચાઈ માટે વિશ્વસનીય એન્જીન

“સત્યવાન” તથા “ચંદન”

૬, ૮ તથા ૧૦ હો. પા.

— બનાવનાર :—

❀ કનેરીયા એન્જીનીયરીંગ વર્ક્સ ❀

૧/W, ભક્તિનગર ઈન્ડસ્ટ્રીયલ એસ્ટેટ, રાજકોટ—૩૬૦૦૦૨